

Wegovo Preosvet{ststvo Episkop ra{ko{prizrenski Artemije
His Grace Bishop of Raska and Prizren Artemije
MI IMAMO NADU U GOSPODA BOGA, PREDANI SMO WEMU,
@IVIMO I TRUDIMO SE DA OPSTANEMO NA KOSOVU I METOHIJI
OUR HOPE IS IN OUR LORD, OUR GOD, WE ARE DEVOTED TO HIM,
WE LIVE AND WE TRY TO SURVIVE IN KOSOVO AND METOHIJA

Епископ рашко-призренски Артемије (Радосављевић) оценио је да су представници међународне заједнице на Косову "једино били ефикасни у заштити албанске мањине у Србији.

Владика: "Било је довољно 11 дана да Албанци добију слободу, право и могућност да раде шта хоће под покровитељством међународне заједнице. И они то после 11 месеци раде над Србима. Јуче је убијен човек у Пасјану, рече владика Атанасије.

На Велики петак ми је срушена црква у Грнчару. Старица од 80 година задављена је у свом стану у Ђилану... Све је то њима, као некој угроженој мањини, омогућено од стране

Wegovo preosvet{ststvo Vladika ratko{prizrenski Ar{emije
His Grace Bishop of Raska and Prizren Artemije

His Grace Bishop of Raska and Prizren Artemije (Radosavljevic) estimated that the representatives of the International community in Kosovo were only efficient in protecting Albanian minority in Serbia.

Bishop: Eleven days were enough to give freedom to Albanians, the right and possibility to act, as they will under the protection of the international community. And after 11 months they still act in that manner towards the Serbs. Yesterday one man was killed in Pasjane, Bishop Atanasije said.

On Good Friday my church in Grncare was destroyed. One elderly woman was strangled in her apartment in Gnjilane...All this was permitted to them as a certain jeopardized minority; the

VLADIKA ARTEMIJE O NAJAVQENOJ NEZAVISNOSTI

Владика Артемије дао је јуче интервју медијској кући Cybercast News Service (CNSNews.com). У овом интервјуу акценат је био стављен на досадашње вишегодишње тендециозно и нетачно извештавање западних медија о ситуацији на простору бивше СФРЈ, о разлозима због чега је вођена таква политика, као и о томе шта се заиста дешавало у протеклих десетак година на овима просторима, са посебним освртом на Косово и Метохију.

У вечерњим часовима Владика Артемије служио је молебан за спас српског народа на Косову и Метохији у храму светог Јована Претече, који припада Руској Заграничној Цркви, у Вашингтону. Након одржаног молебна, Владика је у просторијама цркве одржао предавање о стању и страдању Срба на Косову и Метохији, као и о правцима решавања овога проблема.

У међувремену, изјава политичког директора Министарства спољних послова Велике Британије, Џона Стојерса, изречена у Приштини у сусрету са косовским Србима, да ће "будући статус Косова бити независност", према одлуци Контакт групе, муњевито је стигла и до Америке. Делегација на челу са Епископом Артемијем оштро је реаговала на ту изјаву, и осудила такав недипломатски потез. Изјава г-на Сојерса је минирала преговоре о будућем статусу Косова, пре него што су и отпочели. Ако је његова изјава тачна, онда преговори губе сваки смисао.

Оно што нас више забрињава и од саме ове изјаве јесте "мук" званичног Београда, Председника Државе и Председника Владе, који се још нису огласили ни реаговали на такав непримерени атак на суверенитет Државе којој су на челу. Где су они данас? А где је српски народ? Није ли требало да цела Србија спонтано устане на ноге и одлучно каже целоме свету, не само Сојерсу, да се не мири са отимањем Косова и Метохије.

Замислимо само, да је г-н Сојерс рекао: "Одлука је Контакт Групе да Косово не може бити независно", шта би се десило на Косову? Сигурно би милион Албанаца изашло на улице широм покрајине. А Срби? Ћуте и мирно спавају.

Прес одељење Епархије рашко-призренске, 08. 02. 2006. године

међународне заједнице. Велика неправда учињена је на Косову доласком међународне заједнице".

Кушнер: "Апсолутно је тачно и жалим због свега тога. Због сваке убијене и мртве особе. Али, лакше је бомбардовати и ићи у рат, него заштитити појединачно сваког човека, што је апсолутно немогуће. Не можемо поставити чувара испред сваког представника српске и других заједница".

Владика: "Пронађите злочинце. Ономогућите злочин, а немојте штитити појединце. Кога сте од злочинаца до сада идентификовали? Дајте име. То Вас је питао и господин Лавров?"

Кушнер: "Имамо око 400 људи у затворима".

Владика: "Тачно, али се не зна зашта су одговорни. Суд није рекао своју реч".

Кушнер: "За два месеца судски систем још не ради довољно".

Владика: "То разумем. Зато тражимо међународне судије".

Кушнер: "Разговарали смо, али ја сам не могу бити судија. Морамо их довести. Са међународним представницима Савета безбедности разговарали смо и о овом питању. Они ће, обећавам Вам, доћи. Када, не знам".

Владика: "Ако Албанци буду судили, ниједан Албанац неће бити крив, али ће, зато, сваки Србин бити крив. Ви знате да су у Ораховцу и мене називали злочинцем.

Кушнер: "И мене, такође. Увек сам са Вама заједно".

i Preosveñeni Vladiko, ovaj razgovor vojen je pre više od pet godina. Otišao je i Bernar Kušner, Hans Hekerup, Mihael [tajner, Hari Holkeri. Sada je SPGS g. Jensen Petersen. A da li se išta promenilo, promenilo naboqe, za Srbe i druge svrstane u mawinske zajednice?

Како се оно каже у песми:

Ал бесједе двије тице врране:

„Ој, госпођо, Кулинова љубо,
ради бисмо добре казат гласе,
не можемо, већ каконо јесте.?"

Ја бих се веома радовао кад бих могао да после 6,5 година да кажем да се ситуација на Косову и Метохија смирила, да се ситуација поправила, да Срби уживају своја права, да се слободно крећу, да нико никог не дира. Камо среће да је то тако и да то могу да кажем.

У суштини, ништа се није променило од оног разговора са г. Кушнером пре шест година. Ако се може говорити о каквој промени, то је само у квантитету а не у квалитету. Наиме, не дешава се сада толико убиства као што се некад дешавало, али ти напади на Србе трају и до дан данас. Срби и данас немају основу за безбедност и сигурност на Косову и Метохији и немају слободу кретања. То сведоче она убиства младића летос код Штрпца, то сведочи пребијање, пре два дана, младића у порти цркве у Могили код Косовске Витине. То сведочи и бацање бомбе на кућу оца г. Милорада Тодоровића у Церници, потпредседника КЦ. То сведочи сваки дан понеки напад на Србе, људе и децу, или српску имовину на Косову и Метохији. И даље, дакле, нема тих основних људских права за Србе и остале не-Албанце. Нема могућности запошљавања и рада, нема адекватне здравствене заштите – јер су болнице неприступачне српским лекарима, као и српским пацијентима. Још увек је питање образовања српске деце нерешено. У многим селима похађају наставу, ако се то може звати наставом, по приватним кућама или подрумима.

Оно где би се могло казати да Срби колико толико нормално живе, то су те мало веће енклаве, које су чисто српске средине, као што је у централном Косову Грачаница, Церколез са околним селима, као и велика села у гњиланском крају, као што је на северу Косова или у Штрпцу на Брезовици. Посматрајући живот српског народа, може се рећи да се ту, донекле, живи нормално. Јер ту, у том окружењу, у тој енклави, осећају се слободним и безбедним. Али, осећај да је то ипак једно острво, било мало или велико, даје исти осећај несигурности. Јер из те енклаве, где год би Србин да крене, он креће на свој ризик и ставља своју главу у торбу. Тако су се и догађали ови инциденти у току прошлог лета и ове јесени.

i Posle ovog razgovora mejunarodni predstavnici su obejavali da šsledi surov obra~un sa vinovnicima nasiai. Tadašwi sekretar NATOña, g. Robertson, ka'e: šPobediđjemo svaki ekstremizamĩ. Da li je pronajen ijedan ubica? Da li je pronajen ijedan rušiteq?

international community enabled everything. Great injustice was done in Kosovo after the arrival of the international community.

Kouchner: It is absolutely right, and I deeply regret all that, for every person that was killed and dead. But it was easier to bomb from the air and to go to war than to protect every single person / it is absolutely impossible. We cannot post a guard in front of every Serbian representative or other community.

Bishop: Find the criminals. Dismantle the crime; do not protect the individuals. Who was identified as a criminal until now? Provide the names. Mr. Lavrov asked the same question.

Kouchner: We have about 400 men imprisoned.

Bishop: Correct - but it is not known what they were charged for. The Court did not process them.

Kouchner: The justice system is unable to work sufficiently after only two months.

Bishop: I understand this. That is the reason we request international judges.

Kouchner: We talked about this, but I myself cannot be a judge. We have to bring them. We had a conversation with the international representatives of the Security Council about this issue. I promise you they will come. Although I do not know when.

Bishop: If the Albanians would be the judges, no Albanian will be found guilty, but every Serb would be guilty. You know that even I was accused as criminal in Orahovac.

Kouchner: I was accused, too. I am always together with you.

• *Your Grace, the mentioned conversation happened some five years ago. Bernard Kouchner was gone, as well as Hans Haekerup, Michael Steiner, Harri Holkeri. Now the SRS is Mr. Jensen Petersen. Did anything change since then; did anything improve for Serbs and other minority communities?*

(His Grace quoted one epic poem suuing that he has to tell only truth.)

I would be very happy if I could say that after 6,5 years the situation in Kosovo became peaceful, that it has improved, that the Serbs enjoy their rights, that they move freely, that nobody provokes them. It would be luck if it were so and if I were able to say so.

In essence, nothing has changed since the time that the conversation with Mr. Kouchner took place, six years ago. If we may talk about any change, it is a change in quantity, not in quality. This means there are not as many murders as it used to be, but the attacks on Serbs happen even now. Even today there is no basic safety and security in Kosovo, there is no freedom of movement. The murders of young men, last summer, near Strpce, two days ago young men were beaten in the churchyard in Mogila near Kosovska Vitina - these events can testify to the above mentioned statement. The same holds true of the recent throwing of hand grenades at the house of the father of Mr. Milorad Todorovic, vice-president of the Coordination Center of Serbia. Every day some attack on Serbs, men and children or their property in Kosovo happens and this could be used as testimony, too. This means there are no basic human rights for Serbs and other non-Albanians. There is no proper health care - the hospitals are unapproachable to Serbian doctors as well as to the Serbian patients. The issue of the education of Serbian children is still unresolved. In many villages the lecturing, if it could be called lecturing, is held in private houses or cellars.

The only places where Serbs can claim that they live slightly more normally are larger enclaves, which are overwhelmingly Serbian environments, such as Gracanica and Crkolez with surrounding villages in Central Kosovo, bigger villages in Gnjilane region, Strpce in Brezovica or the Northern Kosovo. Observing the life of the Serbian people, it could be said that the life in these parts is nearly normal. Because there, in these surroundings, in those enclaves, they feel free and safe. But the feeling is that these are islands, either small or big, and this produces the impression of uncertainty. Anywhere else that the Serbs move from that particular enclave, they move at their own risk, their lives are in question. The incidents from last summer and autumn happened in such way.

• *After this conversation international representatives promised that " a cruel clash with the culprits of violence shall follow". The NATO secretary at that time, Mr. Robertson, said: "We will defeat every extremism." Have they apprehended any murderer? Have they identified anyone involved in the destruction of monuments and houses?*

Only the murderer of Dimitrije Popovic from Gracanica, who was killed a year and half ago, was apprehended and arrested. This happened only because one young Serb was in vehicle that followed the car that the

Пронађен је само убица Димитрија Поповића у Грачаници који је убијен пре годину и по дана и то захваљујући једном српском младићу који је случајно својим колима ишао иза кола из којих је Димитрије убијен. Он је алармирао полицију и тако су ти ухваћени. Дакле једини починиоци убистава су откривени и ухваћени – један је осуђен, а други је пуштен.

Међутим, од рушитеља храмова или кућа или села српских на Косову и Метохији до дана данашњег нико није откривен, нико није приведен пред лице правде.

Обећања међународне заједнице да ће победити сваки екстремизам вероватно се мислило на Србе и српски екстремизам, а не и на албански. Јер, очигледно, под влашћу међународне заједнице толико се зла десило на Косово и Метохија у последњих шест и по година да то апсолутно демантује ова њихова обећања, односно, по српској пословици: Обећање лудом радовање.

Срби више у та обећања не верују, јер доста је било и речи и обећања, ми чекамо да видимо практична дела и резултате њиховог присуства на Косово и Метохија. Нажалост, тога нема и питање је да ли ће икада међународна заједница одиграти једну непристрасну улогу – да се понаша према свима подједнако.

Da li, mo'da, znate, Preosvejeni, kako se odomaĳilo da se Srbi na Kosovo i Metohija nazivaju mawinskom zajednicom? Kako se moglo desiti da jedan narod u jednom delu svoje zemĳe postane mawina?

Мислим да је то тенденциозно. Управо кроз лансирање таквог назива за Србе на Косово и Метохија унапред је прејудуциран статус Косово и Метохија. Срби на Косово и Метохија могу бити мањина само ако је Косово независна држава.

Док је год Косово и Метохија у саставу Србије, Срби не могу бити мањина у својој држави. Ја сам то до сада поновио ко зна колико стотина пута са многим саговорницима из међународне заједнице. Недавно је био један такав разговор у Грачаници, када је шеф УНМИК полиције у разговору више пута рекао за Србе „мањина, мањина“. Ја сам интервенисао и рекао сам:

„Господине, Срби на Косово и Метохија нису мањина, јер Косово није независна држава. Ви са тим прејудуцирате будући статус Косово и Метохија.“

Тако сам оштро реаговао.

Дакле, одомаћило се, јер на тај начин то одговара међународној заједници да би ишли ка своме циљу. То одговара и косовским Албанцима.

Међутим, мало је необјашњиво да српска дипломатија и српски представници нису увек адекватно реаговали на употребу таквог назива за Србе на Косово и Метохија. Да јесу, сигурно се то не би више употребљавало.

Još pre nego što je iko bilo šta bio preduzeo, Vi ste, Preosvejeni, u Vaųingtonu, u Stejt Departmentu, razgovarali o planovima za povratak Srba. Rekli ste tada: ŅPlan je da se Srbi prvo vrate u veų postojeće enklave, a ne u mesta na Kosovu gde ųe momentalno biti ubijeni i dodali da je ŅOlbrajtova reųena da istraje u realizaciji programa. ųta se desilo i ųta je uticalo da se do danas vrati samo oko 13500 privremeno raseqenih lica, kako glasi zvaniĳan naziv za izgnanike sa Kosova i Metohija?

То је званична изјава УНМИК-а да се вратило око 13500 прогнаних лица. Међутим, то ни издалека нису сви Срби. Ту су сви прогнани. Дакле, и Роми и Ашкалије и муслимани и не знам ко све још. Од тога броја не верујем да се више од три-четири, евентуално пет хиљада Срба вратило за шест и по година на Косово и Метохија.

murderers drove. He alarmed the police and the murderers were caught. Thus, they were the only murderers who were discovered and caught. One of them was sentenced and the other was acquitted.

But as far as those who destroyed the Serbian churches or houses or villages in Kosovo are concerned, nobody, up to the present day was discovered, nobody was brought to face the justice.

The promises of the international community that they will defeat any extremism most probably concerned and meant the Serbs and Serbian extremism, not the Albanian. It is quite obvious that under the authority of the international community so many evils and troubles happened in Kosovo, in the past six and a half years. These facts contradict all their promises, or as Serb say: Empty promises mean nothing

Serbs do not believe any more in those promises, since they had enough of empty talks and promises, we are waiting to see practical actions and the results of their presence in Kosovo. Unfortunately, nothing happened and it is questionable whether the international community will ever play an unbiased role - to treat everyone equally.

• Your Grace, you might know why it became customary for the Serbs in Kosovo to be called a minority community? How could it have happened that one nation in a part of its own country became a minority?

In my opinion this is premeditated. Exactly by launching such a designation for the Serbs in Kosovo the status of Kosovo is being prejudiced in advance. Serbs may be designated a minority in Kosovo only in the case that Kosovo becomes an independent state.

Novi izgon ų marĳ 2004. godine ų New exile – March, 2004.

As long as Kosovo is a component part of Serbia, Serbs cannot be a minority in their own state. On numerous occasions I have reiterated this fact to many interlocutors from the international community. Not so long ago, a meeting was held in Gračanica and the chief of UNMIK police, during a conversation mentioned several times of the Serbs - minority, minority. I interfered and said:

"Sir, the Serbs in Kosovo are not a minority, since Kosovo is not an independent state. With such expressions you prejudice the future status of Kosovo."

Thus I reacted sharply.

Therefore this became a custom, since this suits the international community in order to proceed with its goal. It also suits

the Kosovo Albanians.

However, it is quite unexplainable why the Serbian diplomacy and the Serb representatives did not always react properly when such a designation for Serbs from Kosovo was used. If they have had reacted adequately, certainly this name would not be used any longer.

• Long before anybody undertook any action, you have had, Your Grace, the talks in Washington, in the Department of State, about the plans for the return of Serbs. At that time you said: "The plan is that the Serbs first return to the already established enclaves, and not to the places in Kosovo where they would be immediately killed", and you have added that: "Mrs. Albright has decided to persist in the implementation of the programme". What has happened since then and what has influenced the fact that until today only 13,500 IDP-s have returned, as this is the official name for the exiles from Kosovo?

This is an official statement of UNMIK that 13,500 IDP-s have returned. But it is far fetched that all of them are Serbs. This figure represents all exiles - Roma, Ashkali, Muslims, and others. Therefore, out of this number I do not believe that more than 3000 or 4000 are Serbs, a maximum 5000 returned to Kosovo in the period of six and half years.

In the same period many more Serbs have left Kosovo compared to those who have returned.

The sale of Serbian property in Kosovo continues, under pressure or in certain other ways, thus it absolutely cannot be said that the return process has brought any positive results.

Concerning what was said in the beginning, we simply did not want to wait for years to pass, but we wanted the exiled people to return as soon

Но истовремено, много више је за то време отишло са Косово и Метохија него што се вратило српског народа.

И даље се продају српска имања на Косово и Метохија, под притиском или на неки други начин, тако да се не може говорити апсолутно да је процес повратка донео било какве позитивне резултате.

Оно што смо у почетку говорили, желели смо да се не чека да прођу године, већ да се врате прогнани људи што пре на Косово и Метохија, било где. Онда ће лакше из Грачанице, рецимо, отићи у Српски Бабуш него што ће из Крагујевца доћи у Српски Бабуш, или неко друго село.

Међутим, када смо то говорили имали смо то у виду – да се поспешу повратак. Али, није било расположења међународне заједнице да то омогући и разуме се од самих представника албанских привремених институција на Косово и Метохија.

Данас, међутим, се говори да Срби могу да се врате у постојеће енклаве, а не тамо где су живели – на то никада не бих пристао. То би значило да, у ствари, ми прихватамо етничко чишћење градова и других многих места од Срба и да легализујемо тај прогон и етничко чишћење Срба, а самим тим идемо против Резолуције 1244 СБ која гарантује да се прогнана лица врате у своје домове. Дакле, тамо где су живели, а не тамо да поново буду у неКосово и Метохија гетоима, енклавама или у неКосово и Метохија заштитним зонама, било око манастира било на неки други начин.

То се, у ствари не може прихватити, нити је то адекватан повратак, јер и када су се Албанци враћали, 1999. године, нико није ограничавао где ће се враћати нити је бројао колики их се број вратио. Тако је са Албанцима који су се враћали дошло и много оних који на Косово и Метохија никада нису живели. Неколико стотина хиљада Албанаца из Албаније је дошло на Косово и Метохија и, по свој прилици, њима треба захвалити толики прогон и погром српског народа на Косово и Метохија.

Šta je sa Komitetom za povratak Srba, u kome su bili g. Kušner, Vi kao predsednik SNV, KFOR, UNHCR, OSCE? Kakav je danas Vaš stav u kada je re~ o povratku Srba na Kosovo i Metohija? Da li treba da se insistira na povratku, pa na obnovi, ili obrnuto?

Такав Комитет више не постоји. Он је једно време постојао за време Кушнера, али није дао никакве позитивне резултате. Једноставно се угасио сам од себе, престали смо да се састајемо и да о томе уопште разговарамо.

Не бих знао тачно када је престао са радом, али у сваком случају тај комитет није био дугог века. По резултатима, његов рад је раван нули.

Мој став је био да најпре треба да се врати жива црква, дакле народ да се врати, па ће онда сам народ, уз помоћ наше државе, разуме се, и међународне заједнице обнављати своје светиње. То је, чини ми се, једини прави приступ и начин да дође и до повратка и до обнове онога што је порушено.

Међутим, дешава се да обнављају куће, поготово ове после 17. марта, обнављају их шиптарске фирме средствима разних међународних организација или средствима Савета Европе. Та обнова није никад доведена до краја нити је потпуно извршена, иако се тиме много хвалило и манипулисало. Чињеница је да се нико од прогнаних Срба од 17. марта није вратио у те, тзв. обновљене куће или обновљена села. Куће се нечим покрију, ставе прозори и врата, али оне остају празне, у њих нико не може да се врати, поготово не у таквом окружењу, где им и даље прете опасности и где се осећа несигурност. Онда се искористи прилика, па се таквом домаћину каже: „Пошто нећеш да се вратиш, хајде ти то лепо продајжж. Тако се на такав начин легализује и довршава етничко чишћење Срба на Косово и Метохија.

Š Posle mnogih obećawa međunarodne zajednice, i wihovog neispuwawawa, Vi ste ve} 2001, povodom parlamentarnih izbora na Kosovo i Metohija, bili kritički raspoloženi u vezi sa pozivom da i Srbi treba da izađu na izbore. Tek ste posle potpisivawa sporazuma Hakerupovi} pozvali narod da glasa. Ali, i taj sporazum je ostao bez rezultata, Hakerupovi naslednici se na wega nisu obazirali. Da li se zna da li je međunarodna zajednica u potpunosti ispunila ijedan sporazum?

Ја не бих могао да кажем ни позитивно ни негативно. Али чини ми се да од тих споразума, које је, углавном, међународна заједница потписивала, било са представницима Срба са Косово

as possible to Kosovo. Then it would be much easier to return to Srpski Babus or any other village, starting from Gracanica than from Kragujevac, for example.

One should keep in mind that when we suggested proceeding in this way, with the intent of speeding up the return process. But there was no willingness on the part of the international community to support this idea, as well as by the representatives of Albanian Interim Institutions in Kosovo.

However, today it is said that Serbs may return to the present enclaves, not only to where they have originally lived - I will never accept such a suggestion. This would mean that, in fact, we accept ethnic cleansing of the Serbs, and through such an act we go against the UN SC Resolution 1244 which guarantees to the exiled persons the right of return to their homes. That means the return to where they used to live, not again to reside in certain ghettos, enclaves or protected zones, either around monasteries or in any other way.

This cannot be accepted, since this does not represent a proper return. Even when the Albanians returned, nobody placed limits on where they would return or counted how many of them returned. So it happened that along with the Albanians who have returned many of those who never lived in Kosovo arrived as well. Several hundred thousand Albanians from Albania came to Kosovo and most certainly thanks to them such persecution and pogrom of Serbian people took place.

• *What has happened to the Committee for the return of Serbs - the members were Mr. Kouchner, you as president of SNC, representatives of KFOR, UNHCR, and OSCE? What is your standpoint today concerning the return of Serbs to Kosovo? Should one insist on return and then on reconstruction, or vice versa?*

Such a Committee does not exist any more. It was established during the time of Kouchner, but it did not bring any positive results. It simply extinguished itself, we did not meet any longer nor did we even talk any more about it.

I would not know when it exactly stopped working, but in any case it did not last long. According to the results it achieved, its effect was equal to zero.

My standpoint is that the living church should return first, this means that the people should return. After that, the people themselves, through the assistance of our state, of course, and the international community will rebuild their holy objects. It seems to me that this is the only proper approach and the only way to implement the return and to rebuild what was destroyed.

However, the houses are being repaired, especially those damaged after March 17, from the funds of different international organizations or the Council of Europe, by the Albanian companies. This repair and rehabilitation was never brought to the end nor fully completed, despite the fact that this activity was highly praised and manipulated with. The fact is that no Serbs persecuted and exiled on March 17 ever returned to these so called renewed houses or renewed villages. The houses would be covered with something, the doors and windows would be installed, but the houses remain empty. Nobody could return to them, especially in such an environment where one feels unsafe and many dangers threaten. Then somebody uses this opportunity and suggests to an owner: ?Since you do not intend to return, come and sell it. ? In this way the ethnic cleansing of Serbs from Kosovo will be completed and legalized.

• *After many promises of the international community, which were given but were never fulfilled, as early as year 2001 you had very serious objections concerning the appeal to the Serbs to participate in the Parliamentary elections in Kosovo. Just after the Haekerup-Covic agreement was signed you appealed to the people to participate in the elections. But even this agreement remained without results, and Haekerup's successors did not care about it. Is it known whether the international community ever completely honored even one agreement?*

I cannot say decidedly either positive or negative. Those agreements which were, mainly, signed by the international community and by either representatives of Serbs from Kosovo or by representatives of Coordination Center from Belgrade, but it seems to me that none was ever honored.

Even I have signed, with Kuchner, the first agreement, sometime during year 2000, and nothing ever came out of it. All promises remained only promises.

• *After October 5, 2000, there were great hopes in a new approach by the international community towards new, democratic authorities. The same expectations*

и Метохија, било са представницима КЦ из Београда, ниједан није испуњен.

Јер и ја сам потписивао са Кушнером први договор, негде 2000. године, и од тога није било ништа.

Сва обећања су остала само на обећањима.

Posle 5. oktobra 2000. polagane su velike nade u novi pristup međunarodne zajednice prema novoj, demokratskoj vlasti. Takve nade su se javljale i u vezi sa Kosovo i Metohija. Govorilo se da nema više razgovora o Kosovu bez demokratske Srbije. Da li su ispuwena ta o~ekivawa? Da li je došlo do zajedni~kog sastanka predstavnika srpske vlade i politi~ara iz redova kosovskih Srba oko politi~kog ujediwewa?

Састанака је било више од 5. октобра 2000. Састајали су се представници Срба са Косово и Метохија са представницима српске владе. Било је више састанака, разговора, договора, али резултата ни по том питању није било.

U septembru 1999. objavqeno je prvo izdawe publikacije RASPETO KOSOVO u kome su pobrojane 52 razorene crkve, u drugom izdawu, ve} u novembru iste godine, taj broj se pewe na 75, dok u trejem, od 2002. godine, on dosti'e 102 crkve. U taj spisak nisu unete crkve stradale u martovskom pogromu 2004, kao ni one uni{tavane do samog pogroma. Operi'e se sa brojkom od oko 150 crkava. Vi ste jo{ 2000. godine blagoslovili aktivnosti oko za{tite kulturnog nasleja. Kako stoji sa sporazumima o wihovoj za{titi?

РАСПЕТО КОСОВО је излазило у три наврата. И после трећег издања, до 17. марта број порушених цркава попео се на 115, да би у мартовском погрому било порушено још 34, па се тако број попео на 150 порушених цркава и манастира.

Било је једно време иницијатива, чак и од стране представника албанских власти, да се поједине цркве обнављају тамо где Срба нема, на шта ја нисам пристајао, говорећи управо то, да најпре треба да се врате прогнани верници моји, па ће онда они обнављати своје цркве уз помоћ свих оних који су за то и задужени, али Бога ми, и дужни да учествују у њиховој обнови, јер су и одговорни за њихово уништавање. Мислим пре свега на међународну заједницу.

Никада нисам пристао ни прихватио принцип да наше порушене светиње и наше културно наслеђе обнављају они који су их уништавали.

Preosve}eni, Vi ste zapo~eli akciju OBNOVIMO SVETIWE MOLITVOM. Uz dosta peripetija po~elo se sa Zo~item, bez pomoji me}unarodne zajednice. U me}uvremenu, obnovqena je Bawska, radi se So~anica, opet bez me}unarodne zajednice. Koji su daqi planovi za obnovu svetiwa na Kosovo i Metohija? Da li za wih o~ekuje te neku pomo} me}unarodne zajednice?

Видите, од прошле године, од потписивања Меморандума о обнови порушених светиња између Српске православне цркве од стране Његове Светости српског патријарха и министра за културу, омладину и спорт косовске владе, међународна заједница учествује у обнови својим средствима по неком пројекту, и то се односи само на цркве које страдале у мартовском погрому. Међутим, та обнова иде, како информације стижу на тој обнови се ради. Прва фаза је прошла – то би било рашчишћавање неких локалитета где су цркве порушене или неке мање поправке. Међутим, са таквим начином неће се ,чини ми се, доћи до праве обнове. Јер, црква која не буде враћена у функцију у којој је била не може се сматрати обновљеном. А црква не може бити у функцији без повратка прогнаног народа.

По потреби дижемо и нове цркве. Прошле године смо имали освећења три новоподигнута храма у нашој епархији, два код Новог Пазара и један, цркву Св. Димитрија у Косовској Митро-

arose concerning Kosovo. It was said that there would not be any more talks about Kosovo without participation of democratic Serbia. Were those expectations fulfilled? Was there any joint meeting of the representatives of Serbian government and Serbian politicians from Kosovo concerning political unity?

There were several meetings since October 5, 2000. The representatives of Serbs from Kosovo met with the representatives of the Serbian government. Several meetings were held, there were talks and agreements, but without any concrete results ever concerning the topic in question.

• In September 1999, the first edition of the brochure CRUCIFIED KOSOVO was published and 52 destroyed churches were recounted within that publication. In the second edition, published in November of the same year, this number increased to 75, and in the third edition, published in 2002 that number reached 102. That list does not contain the churches destroyed in March pogrom from 2004, as well as those destroyed up to the March violence. One may calculate with the figure of about 150 destroyed churches. As early as year 2000 you gave your blessing concerning the activities geared towards the protection of the cultural heritage. What is the present status of the agreements for their protection?

CRUCIFIED KOSOVO was published three times. Even after the third edition, until March 17, the number of destroyed churches had increased to 115, and during March Pogrom another 34 churches were destroyed, thus the total number of destroyed churches and monasteries reached the figure of approximately 150.

Manas{ir Devi~ posle marta 2004. n Monastery Devic, after March 2004.

Some time ago there were initiatives, even by the representatives of the Albanian authorities, to rebuild certain churches in the places where no Serbs resided. I did not agree with that, saying that first of all my exiled faithful people should return. Then they would rebuild their churches themselves supported by those authorities who are responsible and those who must participate in their rebuilding, because they have been responsible for the destruction of the churches. Primarily, I mean the international community.

I have never accepted the principle that those who destroyed them should rebuild

our destroyed holy objects and cultural heritage.

• Your Grace, you have initiated the action "LET THE PRAYER HELP US IN RENOVATION OF THE SHRINES". It started, albeit with many complications, with the Zociste monastery, without any support provided by the international community. In the mean time, Banjska monastery was reconstructed; and similar action is underway in Socanica, again without any support from the international community. Could you, please, tell us about the renovation of the shrines in Kosovo and Metohija? Do you expect any assistance from the international community during future activities?

You see, since last year, when His Holiness Serbian Patriarch Pavle in the name and on behalf of the Serbian Orthodox Church signed the MEMORANDUM OF UNDERSTANDING FOR RECONSTRUCTION OF SERBIAN ORTHODOX RELIGIOUS SITES with the Ministry of Culture Youth and Sports of the Provisional Institutions of Self-Government in Kosovo ("PISG") then the international community, according to a particular project and through its own funding took part in the renovation which includes only the churches destroyed during March pogrom. However, the renovation is in progress, according to the information available. First phase was already completed - it covered the activities of cleaning up the debris from certain sites where the churches used to be and some less serious repairs were performed. But, if continued in such a way, as far as I am concerned, this will not be the real renovation. You know, a church, which was not brought to its original function, cannot be considered as renovated. And it cannot be brought to its function without the return of exiled.

According to need we build new churches. Last year we have consecrated three newly built churches in our diocese. Two of them are in the vicinity of Novi Pazar, and one, dedicated to Saint Demetrios was built in

вици. Граде се храмови у Супњу код Рашке, гради се у Сочаници парохијски храм, гради се по многим манастирима, обнављају се многи манастири, као што је манастир Бањска. манастир Кончуљ, Ђурђеви Ступови, Дубоки поток, Свети Архангели...

Сада у плану је обнова још три манастира – манастир Св. Врача код Лешка, манастир Св. Петке код Лепосавића и манастир Пресвете Богородице – Девине воде код Звечана. Радови су већ у току, започети су јесенас, а наставиће се кад зимски период прође и кад буде могло да се ради на томе.

То је изградња и обнова манастира, не оних који су порушени у овом периоду, него који су порушени ко зна када у историји, али сада је дошло време да се поново обнове, да заживе и пропевају као што је већ неколико таквих манастира обновљено.

Preosvećeni Vladiko, u ove dane izuzetno se mnogo govori o budućem statusu Kosova i Metohije. Listajući stare brojeve Glasnika, nalazimo da su još 2000. godine Richard Goldstone i njegova komisija predlagali da se Kosovo i Metohija da uslovna nezavisnost. Nekih osamnaest meseci kasnije, Međunarodna krizna grupa daje pregled mogućih rešenja Kosovskog pitanja, da bi ubrzo potom i Američki institut za mir dao sličan pregled. [ta Vi mislite o tim probnim balonima koji danas poprimaju oblike stvarnih rešenja? [ta vi mislite o konačnom statusu Kosovo i Metohija?

Природно је да о тако великом проблему постоје различита виђења и предлози за његово решење. Тако и сва та мишљења која су се повремено појављивала од стране међународне заједнице – Кризне групе, Вашингтона, Брисела или било кога другог, јесте, у ствари, покушај да се тај проблем на неки начин реши. Али се сви ти предлози и мишљења мање више своде на једно – на давање независности Косово и Метохија, односно, удовољавање захтеву и историјском сну косовских Албанаца да од Косова створе другу албанску државу на Балкану у првом ступњу, да би се у следећем кораку сигурно ишло на уједињење Косова и Албаније и стварања Велике Албаније.

Како ће бити, који ће коначни статус бити Косово и Метохија, тешко је говорити о томе – треба да почну преговори. Недопустиво је и несхватљиво да међународна заједница, која толико настоји да ти преговори што пре почну и да у њих буду укључени и представници власти из Београда и представници привремених косовских институција, да многи из ње и даље наступају са предлозима који већ наговештавају и говоре о независном Косову, прејудуцирајући на тај начин резултате преговора до којих тек треба доћи. Тако је недавно Дорис Пак рекла да Србија више треба да брине о наталитету него о "изгубљеним" територијама. Она унапред, пре почетка преговора, сматра Косово изгубљеном територијом за Србију и за Србе. С којим правом? Само с позиција силе.

Ако је тако, чему онда уопште преговори. Ако међународна заједница сматра да треба Косово да буде независно, нека изволи и нека га учини независним, али без нашег пристанка то мора учинити.

Међутим, међународна заједница свакако да има то у виду, али жели да кроз преговоре на неки начин приволи или примора Србију и представнике преговарачког српског тима да на то пристану да би тај гест проглашавања независности Косова био легитиман и самим тим и пуноважан.

Сматрам да Србија на то никада не може и не сме да пристане. Међународна заједница може да учини све што хоће, може да наметне решење које хоће, али са јасним сазнањем да оно

Kosovska Mitrovica. Several churches are in the phase of construction in Supnje near Raska, in Socanica a parish hall will be built, in many monasteries the building is ongoing, many monasteries were renovated, like Banjska monastery, Konculj, Djurdjevi Stupovi, Duboki Potok, Saint Archangels...

Now we have planned the renovation of three nether monasteries - Svetih Vraca (Saint Healers) near Lesak, Sveta Petka (Saint Paraskeva) monastery near Leposavic and Presvete Bogorodice (Saint Virgin) monastery - Devine Vode near Zvecan. The construction already started last autumn, and as soon as winter is over and when the conditions become convenient it will be continued.

This is the construction and renovation of monasteries, not of those destroyed in this period, but those that were demolished during history.

Now the time has come to renovate them, and several monasteries were renovated until now, bringing new life into them and chanting.

• *These days, Your Grace, there is plenty of talk about the future status of Kosovo and Metohija. Looking through the old issues of the Herald, one may find that as early as 2000 Richard Goldstone and his commission suggested the conditional independence for Kosovo and Metohija. Some eighteen months later the International Crisis Group also made a list of possible solutions for the Kosovo and Metohija issue. Soon after, the USIP published a similar list. What is your opinion about such trial balloons that are now getting the outlines of real solutions? What do you think about the final status of Kosovo and Metohija?*

With such a huge problem, it is natural that for its solution

many different viewpoints and suggestions are being circulated. This applies to every opinion launched from time to time by the international community - Crisis Group, Washington, Brussels or whomever - this is in fact an attempt to resolve the problem in a certain way. More or less all those attempts boil down to one alternative - to grant independence to Kosovo and Metohija, which would mean to satisfy the requests and the historic dream of Kosovo Albanians to create, in the first stage, a second Albanian state in the Balkans with the next step leading to unification of Kosovo with Albania and the creation of a Greater Albania.

What will be the outcome, what will be the final status of Kosovo and Metohija - it is difficult to talk about that right now - the negotiations should start soon. It is inadmissible and incomprehensible position of the international community, which itself insists so much upon the negotiations to start as soon as possible, and to include both the representatives of the authorities from Belgrade as well as the representatives of Kosovo PISG, at the same time many are giving the proposals which in advance indicate the result and talk about an independent Kosovo. In this way they prejudice the results of the negotiations that are yet to take place. Recently Doris Pak said that Serbia should pay more attention of its birth rate rather than take care about its "lost" territories. In this way she gives in advance, before the negotiations even started, the opinion that Kosovo is lost territory for Serbia and the Serbs. From where did she get that right ? Only from the position of power, sole power.

If this is so, why negotiate at all? If the international community has the opinion that Kosovo should be independent, let them do it, let them grant independence to Kosovo, but without our consent.

However, the international community has that in view in any case, but its intention is to talk Serbia and representatives of Serbian negotiation team to agree or to force them to accept the independence in order to give the legitimacy to the independence of Kosovo and by that consent the validity of this act.

In my opinion Serbia cannot and must never accept that act. International community can do whatever it likes, it can force upon us any solution it wants, but with clear knowledge that what was forced upon by raw

Vladika Arĉemije obilazi gradilište pri obnovi manastira Sveĉih Arhangelâ
His Grace Bishop Artemije visits the building site during the renovation of Monastery St. Archangels

што је силом наметнуто не може бити дугога века. Што се силом отме, силом се и враћа. Кад тад.

ЋKako biste, Preosvećeni vladiko komentarisali tri januarska događaja: Deklaraciju Preševa, Bujanovca i Medveđe, smrt biskupa Marka Sopića i smrt g. Ibrahima Rugove?

Нажалост, настојање те три општине у југоисточној Србији је очигледна намера да искористе време преговора о Косово и Метохији, да и они неке своје политичке циљеве остваре. Мислим да ће они у том настојању добити на неки начин симпатије и подршку међународне заједнице. Јер, и то је на штету Србије.

Колико ће у томе успети, остаје да се види.

Што се тиче осталих догађаја, смрт господина Марка Сопића и смрт господина Ругове – то се све десило у десет дана – сигурно да су то крупне промене на Косово и Метохији и могуће је очекивати чак и неке турбуленције. Пре свега, можда у албанској заједници, јер ће свакако доћи до борби око престижа за фотељу г. Ругове, у чему Срби могу да буду колатерална штета. Да ли ће међународна заједница то допустити, остаје да се види. Чини ми се, по мом осећању, да међународна заједница неће допустити да се та борба за превласт на Косово и Метохији распламса, јер ће то угрожити саме преговоре. Како је међународној заједници стало до преговора, верујем да ће наћи начина да се и питање наследства Ругове реши на неки миран начин. Остаје да видимо.

ЋKao da postoji cikličnost u ponavljanju i neispunjavaju obećanja, ali i zločina nad Srbima, a naročito nad decom. Da li mislite da bi se citat sa poezije mogao primeniti i danas?

Потпуно. Рекао сам, разлика је у квантитету а не у квалитету. Јер као што сам већ рекао, много мање бројчано недела сада. Али на томе треба захвалити много мањем броју Срба који су остали на Косово и Метохији, што се на неки начин усталило стање где Срби живе и што су се навикли да се мало више чувају. Међутим ипак се дешавају такви напади. Ето, пребијање деце у Могили, бацање бомби на кућу г. Тодоровића у Церници и многи, многи други инциденти који се догађају и данас. Поготово сада после смрти Ибрахима Ругове не знамо шта све може да се деси на Косово и Метохији.

Међународна заједница је обећавала и клела се да неће више допустити насиље или погром оних размера или уопште насиље над Србима на Косово и Метохији. И после 17. марта је било много тих напада и убистава, али вероватно мисле да неће допустити такву масовност. Видећемо шта ће од свега тога бити. Ми имамо наду у Господа Бога, предани смо Њему, живимо и трудимо се да опстанемо на Косову и Метохији. Настојимо да се прогнани Срби у што већем броју и што брже враћају на Косово и Метохију, рачунајући и на подршку наше државе, представника наше власти, али и међународне заједнице. Само заједничким настојањем, надам се да ће једино кроз повратак прогнаних на Косово и Метохију моћи да добије једну стабилност и да очекује боље сутра. Никаквим наметнутим решењем, никаквим самопроглашењем независности проблем Косово и Метохија неће и не може бити решен.

power cannot last for long. What was grabbed by force, it would be taken back by force. Whenever.

• *What would be your comment, Your Grace concerning three events in January- Declaration by Presevo, Bujanovac and Medveđa, death of Bishop Mark Sopić, and death of Mr. Rugova?*

Unfortunately, it is an obvious intention of those three municipalities from Southeast Serbia to use the negotiation period about Kosovo and Metohija and achieve some of their political goals. In my opinion, they will garner the sympathies and support for their intentions by the international community. Because this is also to the detriment of Serbia, too.

How far they will succeed is still to be seen.

Concerning other events, the death of Mr. Sopić and of Mr. Rugova which happened within ten days, they for sure represent large changes in Kosovo and Metohija and one can expect certain turbulences. That might happen, most of all, in the Albanian community, as there will be the struggle for the prestige of Mr. Rugova's position. During that struggle Serbs could become the collateral damage. It is to be seen whether the international community will allow something like that to happen. According to my sense, it seems to me that the international community will not allow the struggle to burst into flames in Kosovo and Metohija, as this will jeopardize the negotiations. Since the international community cares deeply about the negotiations, I believe it will find the ways and means to solve the issue of Mr. Rugova's inheritance in a peaceful manner. We shall see.

• *It seems like there exist a certain cyclic manner not only in the repetition of and in leaving the promises unfulfilled, but also in the crimes over Serbs, especially children. Do you think that the quote from the beginning could be applied today, too?*

Completely. As I said, there is difference in quantity, but not in quality. As I already said, there are, in number, by far less crimes at the moment. The reason for this situation is in much lower number of Serbs that remained in Kosovo and Metohija, and on the other hand, the circumstances under which Serbs live has stabilized in a certain way, and they also learned to take a bit more care of themselves in the meantime. Anyhow, such attacks still do occur. You see that the children were beaten in Mogila, hand grenades were thrown at the house of Mr. Todorovic in Cernica, and many

and many other incidents which happened until today. Especially now, after the death of Mr. Rugova, we do not know what else may happen in Kosovo and Metohija.

The International community promised and foreswore that it will not allow the violence or pogrom on the scale as it was on March 2004, or any violence in Kosovo and Metohija at all. However even after March there were numerous different assaults or murders, and they certainly meant they would not allow such massive outbursts of violence. We will see what will come out of it. Our hope is in our Lord, our God, we are devoted to Him, we live and we try to survive in Kosovo and Metohija. Our intention is to help the exiled Serbs to return to Kosovo and Metohija in as many a number as possible and as fast as possible. We rely upon the assistance of our state, the representatives of our authorities, as well as upon the international community. Only through joint efforts, I hope, the return of the exiled to Kosovo and Metohija could become more stable and could expect a better outcome. This problem cannot be resolved by forced solution, and the issue of Kosovo and Metohija will not be and cannot be solved by any self proclamation of independence.

Osvešćenje crkve Svećog Dimiđrija u Kosovskoj Mitrovici
The consecration of the St. Demetrius Church in Kosovska Mitrovica

KONA^NI STATUS KOSOVA I METOHOJE ņ RAZLI^ITA V^EWA

Међународна заједница је закључила да треба почети разговоре о коначном статусу Косова и Метохије. База за разговоре требало би да буде Резолуција Савета безбедности 1244. Међутим, жеља нам је била и да прикажемо друге приступе решењу косовског питања. Зато уз најбитније делове резолуције доносимо и два шира одломка из опширних извештаја који су се појавили у два наврата у Америчком институту за мир (United States Institute of Peace) , јула 2002 и априла 2004.

REZOLUCIJA SB OUN 1244 (odlomak)

- o Савет безбедности,
- o Имајући у виду принципе и циљеве Повеље Уједињених нација, укључујући примарну одговорност Савета безбедности за очување међународног мира и безбедности...
- o Одлучује да политичко решење за кризу на Косову треба да буде засновано на општим принципима из анекса 1 и како је даље разрађено у принципима и другим траженим елементима из анекса 2;

ANEKS 1 (odlomci)

Изјава председавајућег о закључцима са састанка министара Групе 8, одржаног у Петерсбургу, 06. маја 1999. године Министри Групе 8 су усвојили доле наведене опште принципе о политичком решењу кризе на Косову:

- тренутна и проверљива обустава насиља и репресије на Косову;
- повлачење војске, полиције и паравојних снага са Косова;
- распоређивање ефикасног међународног цивилног и безбедносног присуства на Косову, које ће подржати и усвојити Уједињене нације, способног да гарантује остваривање заједничких циљева;
- успостављање при-времене администрације за Косово о чему ће донети одлуку Савет безбедности Уједињених нација, како би се обезбедили услови за миран и нормалан живот за све становнике Косова;
- безбедан и слободан повратак свих избеглица и расељених лица и неометан приступ хуманитарних организација Косову;
- политички процес ка успостављању споразума о привременом политичком оквиру, који ће обезбедити суштинску самоуправу на Косову, узимајући у потпуности у обзир споразуме из Рамбујеа и принципе суверености и територијалног интегритета СР Југославије и других земаља у региону, и демилитаризацију ОБК;
- свеобухватни приступ економском развоју и стабилизацији кризног региона.

АНЕКС 2 (одломак)

- Међународно безбедносно присуство уз суштинско учешће НАТО мора да буде распоредено под јединственом командом и контролом и овлашћено да успостави безбедно окружење за све људе на Косову, као и да олакша безбедан повратак свих расељених лица и избеглица њиховим домовима.

Успостављање привремене администрације за Косово као дела међународног цивилног присуства под којим ће народ Косова моћи да ужива суштинску аутономију у оквиру СР Југославије о чему ће одлуку донети Савет безбедности УН. Привремена администрација треба да обезбеди прелазну управу, и да при томе успоставља и надгледа развој привремених демократских самоуправних институција како би се обезбедили услови за миран и нормалан живот свих становника Косова.

Након повлачења, договореном броју југословенског и српског особља ће бити дозвољено да се врати и обавља следеће функције:

- везу са међународном цивилном мисијом и међународним безбедносним присуством;

FINAL STATUS OF KOSOVO AND METOHIJA- DIFFERENT STANDPOINTS

International community came to the conclusion that the negotiation about the final status of Kosovo and Metohija should be started. The UN SB Resolution 1244 should be taken as the basis of the negotiations. However, our intention was to review the other approaches to the solution of Kosovo issue. For that reason, besides the most important extracts of the 1244 Resolution including extracts of Annexes 1&2, we brought the extracts from two extensive reports published by USIP in June 2002 and April 2004.

SC UN 1244 RESOLUTION (fragments)

- o The Security Council,
- o Bearing in mind the purposes and principles of the Charter of the United Nations, and the primary responsibility of the Security Council for the maintenance of international peace and security...,
- o Decides that a political solution to the Kosovo crisis shall be based on the general principles in annex 1 and as further elaborated in the principles and other required elements in annex 2;

ANNEX 1 (fragments)

Statement by the Chairman on the conclusion of the meeting of the G-8 Foreign Ministers held at the Petersberg Centre on 6 May 1999

The G-8 Foreign Ministers adopted the following general principles on the political solution to the Kosovo crisis:

- Immediate and verifiable end of violence and repression in Kosovo;
- Withdrawal from Kosovo of military, police and paramilitary forces;
- Deployment in Kosovo of effective international civil and security presences, endorsed and adopted by the United Nations, capable of guaranteeing the achievement of the common objectives;
- Establishment of an interim administration for Kosovo to be decided by the Security Council of the United Nations to ensure conditions for a peaceful and normal life for all inhabitants in Kosovo;
- The safe and free return of all refugees and displaced persons and unimpeded access to Kosovo by humanitarian aid organizations;
- A political process towards the establishment of an interim political framework agreement providing for a substantial self-government for Kosovo, taking full account of the Rambouillet accords and the principles of sovereignty and territorial integrity of the Federal Republic of Yugoslavia and the other countries of the region, and the demilitarization of the KLA;
- Comprehensive approach to the economic development and stabilization of the crisis region.

ANNEX 2 (fragments)

- Establishment of an interim administration for Kosovo as a part of the international civil presence under which the people of Kosovo can

enjoy substantial autonomy within the Federal Republic of Yugoslavia, to be decided by the Security Council of the United Nations.

The interim administration to provide transitional administration while establishing and overseeing the development of provisional democratic self-governing institutions to ensure conditions for a peaceful and normal life for all inhabitants in Kosovo.

After withdrawal, an agreed number of Yugoslav and Serbian personnel will be permitted to return to perform the following functions:

- o Liaison with the international civil mission and the international security presence;

- Marking/clearing minefields;

- бележавање/чишћење минских поља;
- државање присуства на местима српске културне баштине;
- државање присуства на главним граничним прелазима.

Безбедан и слободан повратак свих избеглица и расељених лица уз надзор УНХЦР (Високог комесара УН за избеглице) и неометан приступ хуманитарних организација Косову.

Политички процес у циљу успостављања споразума о привременом политичком оквиру који ће обезбедити суштинску самоуправу за Косово, узимајући у потпуности у обзир споразуме из Рамбујеа и принципе суверенитета и територијалног интегритета СР Југославије и других земаља региона, као и демилитаризацију ОБВ. Преговори између страна у правцу постизања решења не треба да одлажу или ометају успостављање демократских самоуправних институција.

POSEBAN IZVEŠTAJ 91 (odlomci)

Коначни статус Косова – Опције и прекогранични захтеви
Јули 2002.

О коначном статусу Косова, о коме се на крају рата између Југославије и НАТО–а није донета одлука, мораће да се расправља раније него што је међународна заједница предвиђала; мораће да се поставе путокази, и о томе ће се расправљати у периоду од следећих 3 до 5 година.

Ова расправа треба да почне испитивањем широког спектра опција, укључујући и оне описане и процењене у делу II овог извештаја

Две опције се могу прецртати као нереалистичне: тренутна независност и враћање Косова под власт Београда.

Трећу опцију треба прецртати као непријатељску за међународни мир и безбедност: регионално преуређење граница у покушају да се прилагоде етничким разликама.

Преостаје спектар последица и процедура, од којих ниједна није директно прихватљива за друге

Преговори о коначном статусу треба да укључе и директне разговоре власти у Београду и Приштини са међународном подршком.

Битно је вођство САД ако преговори треба да успеју.

У међувремену, захтевају се побољшана безбедност и економски развој, као што је то постављено у УНМИК–овим реперима.

Каква се год одлука донела, биће потребни прекогранични споразуми да би се обезбедили интереси Косова, као и интереси његових суседа и других међународних партнера.

Опција 1: Косово остаје протекторат на неодређено време

УНМИК или Европска заједница би настави–ли да надгледају растућу аутономију Косова у отсуству било каквог процеса за одређивање коначног статуса. Ника–кав процес или одређени термин не би се одређивали за одлуку о суверенитету, независности или чланству у УН

Импликације на политику САД

Продужетак протектората УН захтева неодређено дуго ангажовање САД, али могуће је са нижим нивоом трупа, ако би се ситуација и даље смиривала

САД би морале да дајупристанак и Албанцима и Србима пристанак на протекторат ЕЗ.

Тешки преговори са ЕЗ могли би водити продужетка обавеза САД

САД би морале да прихвате окончање ЕЗ протектората под условима Европљана.

Опција 2: Кантонизација/Децентрализација

Српске енклаве владају саме собом под de facto (али не и de jure) југословенским суверенитетом, без обзира на статус Косова; то је "меки" сценарио за поделу

Импликације на политику САД

Морали би се удвостручити напори за консолидацију Босне

- Maintaining a presence at Serb patrimonial sites;

- Maintaining a presence at key border crossings.

Safe and free return of all refugees and displaced persons under the supervision of the Office of the United Nations High Commissioner for Refugees and unimpeded access to Kosovo by humanitarian aid organizations.

A political process towards the establishment of an interim political framework agreement providing for substantial self-government for Kosovo, taking full account of the Rambouillet accords and the principles of sovereignty and territorial integrity of the Federal Republic of Yugoslavia and the other countries of the region, and the demilitarization of UCK. Negotiations between the parties for a settlement should not delay or disrupt the establishment of democratic self-governing institutions.

SPECIAL REPORT 91 (fragments)

Kosovo Final Status

Options and Cross-Border Requirements

Briefly...

Kosovo's final status, left undecided at the end of the Yugoslavia-NATO war in June 1999, will need to be discussed sooner than the international community anticipates; a roadmap will need to be drawn and the issue decided within the next three to five years. This discussion should begin with an examination of a wide range of options, including those described and evaluated in Part II of this report. Two options can be ruled out as unrealistic: immediate independence, and return of Kosovo to Belgrade's rule.

A third option should be ruled out as inimical to international peace and security: a regional rearrangement of borders in an attempt to accommodate ethnic differences.

There remain a range of outcomes and procedures, none of which stands out as obviously preferable to others.

Negotiations over final status should include direct discussions between governing authorities in Belgrade and Pristina with international facilitation.

U.S. leadership is essential if negotiations are to succeed. Improved security and economic development are required in the interim, as provided for in UNMIK's benchmarks. Whatever the decision, cross-border arrangements will be required to ensure Kosovo's interests as well as those of its neighbors and other international partners.

Option 1: Kosovo Remains a Protectorate Indefinitely

UNMIK or the European Union would continue to oversee increasing Kosovo autonomy in the absence of any process to determine final status. No decision point or process would be specified for deciding on sovereignty, independence, or UN membership.

Implications for U.S. Policy

Continuation of UN protectorate requires U.S. engagement indefinitely, but possibly lower troop levels if the situation calms further.

The United States would have to deliver both Albanian and Serbian agreement to EU protectorate.

Difficult negotiations with European Union might lead to continuing U.S. commitments.

The United States would have to accept end of EU protectorate on terms decided by the Europeans.

Kakva je bi{i budu}nos{

Kosova i Me{ohije

What will be the future of
Kosovo and Metohija

Option 2: Cantonization/Decentralization

Serb enclaves govern themselves under de facto (not necessarily de jure) Yugoslav sovereignty, regardless of Kosovo's status; this is a "soft" partition scenario.

Implications for U.S. Policy

и Македоније

САД не би требало да инсистирају на реунификацији Митровице или ауторитету УН на северу.

Успостављање мултиетничке косовске администрације није важно

Напоре Београда да задржи власт на северу не треба одбијати

Не треба више подржавати повратак Срба ПРЛ и избеглица у делове са албанском већином

Опција 3: Лабава федерација

Београд задржава номинални суверенитет, али Косово функционише као независна држава унутар текућих граница, али без посебног чланства у УН (Слично ЦГ)

Импликације на политику САД

САД треба да нагласе да независност и суверенитет могу бити засебна питања

Опција 4: Комонвелт

Београд задржава номинални суверенитет, али Косово функционише као независна држава унутар текућих граница, и са посебним чланством у УН (Слично Канади и Аустралији)

Импликације на политику САД

САД треба да убеди Русе и Кинезе да дозволе заставу УН за Косово

САД треба да нагласе да независност и суверенитет могу бити засебна питања

Опција 5: Одлука међународне групе за одређени датум

Међународна група би одредила коначни статус унутар одређеног периода (на пример, 3 године); не би било гаранције за евентуалну независност. Резултат би зависио од учинка Срба и Албанаца у односу на одређене критеријуме. Они могу да укључују демократску самоуправу, учешће у косовским институцијама, поштовање људских права, повратак избеглица и расељених и разборито понашање у региону.

Импликације на политику САД

Уместо фокусирања на резултат коначног статуса, САД би учествовале у процесу који ће дозволити да се донесе разумна одлука

Ако САД желе више контроле над резултатом, могло би се тражити да се именује седиште групе, као што се учинило у случају арбитраже за Брчко.

Потстрек и за Србе и за Албанце да се коректно понашају смањио би оптерећење како САД, тако и међународној заједници уопште.

Опција 6: Условна независност

Са непромењеним границама, Косово би напредовало ка независности, у зависности од пока-зане демократске самоуправе, поштовања права мањина и разумног понашања у региону. Гаранцији да се Косово неће вратити управи Београда одговарала би обавеза да Косово неће тражити проширење својих граница или дестабилизацију суседа. Међународна заједница би обезбедила безбедносне гаранције за мањине и повратак избеглица. Независност би била крајња тачка која би укључивала косовску контролу стране полиције, буџета, јавне сигурности и судског система. Специјални представник УН задржао би право вета у прелазном периоду над питањима ко-ја се односе на заштиту права мањина и на спољне границе. Међународне снаге још би биле потребне на неодређено време за спољну сигурност. Мале, локалне наоружане грађанске снаге помагале би косовској полицијској служби.

Импликације на политику САД

САД морају остати ангажоване како да би обезбедиле исправно испуњавање услова и да би подржале међународно присуство САД ће исто тако морати да убеди Кину и Русију да се придруже.

Консултације у вези са таквим приступом требало би да отпочну са Европљанима што пре.

САД би морале да инсистирају на оваквом приступу код Београда који ће то одбијати.

УНМИК треба да удвостручи напоре да успостави власт широм Косова, да успостави администрацију широм Косова и да врати ПРЛ и избеглице.

Морају се удвостручити напори да македонска и босанска држава се консолидују

Efforts to consolidate Bosnian and Macedonian states should be redoubled.

The United States should not press for reunification of Mitrovica or UN authority in the north.

Establishment of multi-ethnic Kosovo administration not important.

Belgrade efforts to maintain authority in the north should not be resisted.

Return of Serb internally displaced persons (IDPs) and refugees to Albanian-majority areas should no longer be encouraged.

Option 3: Loose Federation

Belgrade retains nominal sovereignty, but Kosovo functions as an independent state within current borders although without separate UN membership (like Montenegro)

Implications for U.S. Policy

The United States should emphasize that independence and sovereignty can be separate issues.

Option 4: Commonwealth

Belgrade retains nominal sovereignty, but Kosovo functions as an independent state within current borders and with separate UN membership (like Canada or Australia).

Implications for U.S. Policy

The United States would have to convince Russians and Chinese to allow UN flag for Kosovo. The United States should emphasize that independence and sovereignty can be separate.

Option 5: Decision by an International Panel by a Date Certain

An international panel would determine final status within a fixed period (for example, three years); there would be no guarantee of eventual independence. The outcome would be conditional on the performance of Serbs and Albanians with respect to specific criteria. These could include democratic self-governance, participation in Kosovo institutions, respect for human rights, return of refugees and displaced persons, and responsible regional behavior.

Implications for U.S. Policy

Rather than focusing on the final status outcome, the United States would participate in a process that will allow a reasonable decision to be made.

If the United States wants more control over the outcome, it could seek to name the chair of the panel, as it did with the Brcko arbitration.

- Incentive for both Serbs and Albanians to behave well would reduce burdens on the United States and international community generally.

Option 6: Conditional Independence

With unchanged borders, Kosovo would progress toward independence, contingent on demonstrated democratic self-governance, respect for minority rights, and responsible behavior in the region. The guarantee that Kosovo will not return to Belgrade rule would match a commitment that Kosovo will not seek to expand its boundaries or de-stabilize neighbors. The international community would provide security guarantees for minorities and refugee return. Independence would be the ultimate end-point, including Kosovo control of foreign policy, budget, public security, and the judicial system. The UN special representative would retain veto power over issues relating to protection of minority rights and external borders during the transition period. An international force would still be needed indefinitely for external security. A small, local armed civil defense force would back up the Kosovo Police Service.

Implications for U.S. Policy

The United States must remain engaged, both to ensure proper fulfillment of conditions and to back continuing international presence.

The United States will also have to convince China and Russia to go along.

Consultations on this approach should begin with the Europeans as soon as possible.

The United States would have to insist on this approach with Belgrade, which will resist.

UNMIK efforts to establish authority throughout Kosovo, establish Kosovo-wide administration, and return IDPs and refugees home should be redoubled.

Efforts to consolidate Bosnian and Macedonian states should be redoubled

Option 7: Independence Within Existing Borders at a Date Certain

Опција 7: Независност унутар постојећих граница одређеног датума

После договореног периода (можда 3 године) растуће самоу–праве под међународном супервизијом, Косово би постало независна држава у постојећим границама. Косовски Срби би добили међународно гарантована права и широку локалну аутономију. Пре независности, Косово би успоставило коопе–ративне прекограничне политичке, економске и безбедностне односе са суседним државама. Међународни надзор би се наставио током ограниченог периода после независности.

Импликације на политику САД

Вођство САД треба да прода идеју Русији, Кини и неким Европљанима.

Активно ангажовање САД у преговорима и испуњењу.

Потреба да се спрече антиреформски противудари у Београду и могуће регионално преливање на суседна жаришта, као што су Македонија и Република Српска

Успешан споразум оправдава интервенцију предвођену од стране САД и дозвољава смањење присуства САД

Опција 8: Независност са поделом

Три северне општине – Звечан, Зубин Поток и Лепосавић – као и Митровица северно од Ибра припали би Србији. Других 26,5 општина образовале би независну косовску државу. Делови јужне Србије са албанском доминацијом постали би део Косова. Срби и остале мањине које би то желеле добиле би помоћ при иселењењу. Косовским Србима (и осталим који то желе) гарантовало би се двојно држављанство. Мисија КФОР–а подржала би ово кретање, а онда би се поново разместила дуж нових косовских граница. Главни делови рудника Трепча припали би Србији, али би неки делови остали под албанском контролом. УНМИК би постао мала саветодавна мисија.

Импликације на политику САД

Морају се удвостручити напори да се македонска и босанска држава консолидују

САД не треба да врше притисак за реунификацију Митровице или УН власти на северу

Испуњење споразума за јужну Србију није приоритет.

Није приоритет успостављање мултиетничке косовске администрације.

Не треба спречавати напоре Београда да одржи власт на северу.

Не треба подржавати повратак ПРЛ и избеглица у њихове домове у албанским деловима.

Косово: Статус са стандардима

Вашингтон – 15. Април 2004

Антисрпска побуна коју су извели Албанци 17.–19. а која је довела до смрти како Срба, тако и Албанаца, али и до тешких оштећења српске имовине и цркава, прогона хиљада Срба из њихових домова захтева од САД и међународне заједнице један одговор. До сада се расправа била поларисала на оне који заговарају тренутну независност за Косово и на друге који же–ле да одбаце ту могућност. Први тврде да побуна показује да се Косово не може још дуго држати у затвору и да међународни протекторат мора да пружи прилику за самоопредељење. Друга страна, пак, тврди да се не треба награђивати рђаво понашање, да је мултиетничност на Косову пропала и да једини изглед да се српска популација одржи на Косову пружа физичко раздвајање Срба и Албанаца и одржање српског суверенитета.

Да би се пречило будуће насиље, ефикасна стратегија одговора треба да има за циљ:

Да се обесхрабри екстремизам а да се награди умереност

Дати младима наду у бољу будућност кроз запошљавање и могућности образовања; и

Дати обновљени импулс процесу одређивања коначног статуса

Било која нова резолуција треба да садржи међународне гаранције за права и безбедност Срба и других мањина, као и четири следећа НЕ:

Нема повратка Косова под управу Београда;

Нема деобе Босне или Македоније;

Нема отуђења српске имовине или споменика на Косову; и

Нема насиља

After an agreed period (perhaps three years) of increasing self-rule under international supervision, Kosovo would become an independent state within its current borders. Kosovo Serbs would get internationally guaranteed rights and broad local autonomy. Before independence, Kosovo would establish cooperative trans-border political, economic, and security relationships with neighboring states. International monitoring would continue for a limited period after independence.

Implications for U.S. Policy

U.S. leadership required to sell the idea to Russia, China, and some Europeans.

Active U.S. engagement in negotiation and implementation.

Need to counter possible anti-reform backlash in Belgrade and possible regional spillover to neighboring hotspots, such as Macedonia and Republika Srpska.

Successful accord vindicates U.S.-led intervention and allows reduced U.S. presence.

Option 8: Independence with Partition

Three northern municipalities-Zvecan, Zubin Potok, and Leposavic as well as Mitrovica north of the Ibar River would go to Serbia. The other 26.5 municipalities would constitute an independent Kosovo state. Albanian-dominated areas of southern Serbia would become part of Kosovo. Willing Serbs and other minorities would be assisted in moving. Kosovo Serbs who stay (and others who want it) would be granted dual citizenship. The KFOR mission would support this movement, then redeploy along new Kosovo borders. Key Trepcja mining components would go to Serbia, but parts would remain under Albanian control. UNMIK would become a smaller advisory mission.

Implications for U.S. Policy

Efforts to consolidate Bosnian and Macedonian states should be redoubled.

The United States should not press for reunification of Mitrovica or UN authority in the north.

Implementation of southern Serbia agreement not a priority.

Establishment of multi-ethnic Kosovo administration not a priority.

Belgrade efforts to maintain authority in the north should not be resisted.

Return of IDPs and refugees to their homes in Albanian areas should not be encouraged.

Kosovo: Status with Standards

WASHINGTON-April 15, 2004

The anti-Serb rioting by Albanians in Kosovo March 17-19, which resulted in Serb and Albanian deaths as well as substantial damage to Serb property and churches and the removal of thousands of Serbs from their homes, requires a U.S. and international community response. So far, discussion has been polarized between those who advocate immediate independence for Kosovo and those who want to shut off that possibility. The former argue that the rioting demonstrates that Kosovo cannot be kept in limbo for much longer and that the international protectorate has to give way to self-determination. The latter argue that misbehavior should not be rewarded, that multi-ethnicity in Kosovo has failed, and that the only prospect for maintaining the Serb population in Kosovo comes from physically separating Serbs and Albanians and maintaining Serbian sovereignty.

In order to prevent future violence, an effective response strategy should aim to:

Discourage extremism and reward moderation;

Provide youth hope for a better future through employment and educational opportunities; and

Give renewed momentum to the process of determining final status.

Any new resolution should include ironclad international guarantees of Serb and other minority rights and safety as well as the following four "no's":

No return of Kosovo to governance from Belgrade;

No partition of Bosnia or Macedonia;

No alienation of Serb property or monuments in Kosovo; and

No violence.

Specijalni izaslanik SAD za pregovore o statusu Kosova i Metohije u prvoj poseti Srbiji

VIZNER: KOSOVO IMA PODR[KU SAD U RE[AVAWU STATUSA

Приштина – Специјални изасланик САД за преговоре о статусу Косова Френк Визнер изјавио је јуче у Приштини да је став САД да се ове године заврше преговори о статусу Косова. Након састанка с премијером Косова Бајрамом Косумијем, он је саопштио да је појаснио ставове Контакт групе са последњег састанка у Лондону.

– Контакт група у Лондону је усвојила закључке да наредни кораци створе амбијент који ће омогућити мирно решење преговорима – рекао је Визнер.

Он је и данас поновио да преговори треба да се заврше током ове године.

– САД су ангазоване и одлучне да захтевају мир, да преговоре воде до закључења, да се то постигне што је брже могуће и да се обезбеди да то тога дође током ове године – рекао је амерички дипломата.

На прекисноћњем сасланку са делегацијом Косова за преговоре о статусу он је рекао да САД желе да обезбеде да преговори о статусу иду у потребном правцу, да не буде повратка на стање од пре 1999. и да се сачувају границе Косова, функционисање институција и заштите права мањина. Премијер Косуми оценио је да су ставови Контакт групе и САД корак напред на појашњавању пута према утврђивању политичког статуса. Он је рекао да ће влада

учинити велике напоре на стварању поверења код свих грађана Косова да је процес који се води у њиховом интересу, не само за добробит Албанаца већ и Срба и других неалбанаца.

Политички представници косовских Срба пренели су Визнару да се залажу за очување територијалног интегритета и суверенитета Србије и СЦГ у покрајини.

– Приоритет су нам заштита Срба, српска културна баштина, приватна и јавна својина, а у процесу децентрализације је од суштинског значаја формирање српског ентитета, нових општина, њихова овлашћења и заштита Срба на нивоу покрајинске власти – рекао је Бети члан београдске екипе за преговоре о Косову Горан Богдановић.

Визнер, у чијој је делегацији и заменица помоћника државног секретара за европске и евроазијске послове Розмари ди Карло, јуче после подне стигао је у Београд, а данас треба да се сусретне са председником Србије Борисом Тадићем, премијером Коштуницом и српским патријархом Павлом.

Uo~i sastanka Kontakt grupe o Kosovu i Metohiji

PUTIN PROTIV PRESEDANA

МОСКВА – Преговори о будућем статусу Косова и Метохије могли би да изнедре модел за решавање конфликта у државама насталим распадом Совјетског Савеза, изјавио је јуче руски председник Владимир Путин. "То питање је изузетно значајно и за нас, не само са становишта поштовања принципа међународног права, већ и због практичног интереса у постсов-

US BACKS KOSOVO INCENTIVES FOR SERBS

By Guy Dinmore in Washington, Financial Times (UK), Jan. 29 2006

The US yesterday made the case for offering Serbia incentives to reach agreement in negotiations over the final status of Kosovo, while setting out the possibility of independence for the province if the ethnic Albanian majority accepted compromises to accommodate its Serbian minority.

Nicholas Burns, undersecretary of state, told a Senate hearing the US was neither championing independence nor autonomy for Kosovo. But diplomats said his testimony was a clear signal the US looked favourably on independence, under certain conditions.

In what diplomats also called a significant policy statement, Mr Burns made clear the US had no objection to independence for Montenegro if it chose to abandon its union with Serbia through a referendum, whose terms have yet to be agreed.

Kofi Annan, the United Nations secretary-general, last week selected Martti Ahtisaari, the former Finnish president, as his special envoy to lead talks on the status of Kosovo.

The United Nations has administered Kosovo since Nato occupied the province in 1999.

"They [Kosovo Albanians] want independence. They have to prove they are worthy of it," Mr Burns told the Senate foreign relations committee.

Mr Burns said he had recently told the Kosovo Albanian negotiating team that they could not attain their objective without compromise. "They have to assure the minority population there's a future for that minority population," he said. That included guarantees that Serbian churches and historic sites would be respected.

Asked what incentives could be offered to Serbia, Mr Burns said a successful outcome would help the

prospects of eventual membership of Nato and the European Union. Serbia would not be able to contemplate joining Nato as long as it was involved in a territorial dispute, he said.

Mr Burns reiterated that as a first stage, to join Nato's partnership for peace programme, Serbia had to make sure that Ratko Mladic, the former Bosnian Serb military commander, had surrendered to the war crimes tribunal in The Hague.

Mr Burns said partition of Kosovo was not an option. He also advocated a continued Nato presence, with US troops, even after the settlement of status.

Diplomats said it was evident that, behind the scenes, the US and UK were most in favour of independence as a solution among the six-nation contact group.

PUTIN REITERATES TO APPLY 'UNIVERSAL PRINCIPLES' TO CONFLICTS

Tbilisi - Russian President Vladimir Putin reiterated Moscow's position on January 31 that "universal principle" should be applied while dealing with resolution of 'frozen conflicts'.

Speaking at an annual press conference in Kremlin Putin said that there is the UN Security Council resolution, which confirms that Kosovo is part of Serbia.

"If some one thinks that Kosovo can be granted full independence, than why should we refuse in this to Abkhazians, or South Ossetians? I am not now talking about how Russia will act. But we know, for example, that Turkey has recognized the Republic of North of Cyprus. I do not want to say that Russia will immediately recognize Abkhazia, or South Ossetia

јетском простору", рекао је Путин.

Руски председник је, у обраћању шефу дипломатије Сергеју Лаврову на седници руске владе, навео да ће то бити позиција Москве на сутрашњем састанку министара спољних послова земаља Контакт групе у Лондону. Он је навео да одлука која буде исход преговора треба да има "универзални карактер". "Нажалост, нису окончани сви конфликти на постсовјетском простору. Не можемо да се одредимо за усвајање неких принципа у једном, а других у другом случају. Морамо да имамо у виду да принципи треба да буду универзални", казао је он.

На састанку у Лондону, представнике Контакт групе, коју поред Русије чине и САД, Велика Британија, Француска, Немачка и Италија, изасланик генералног секретара УН за решавање статуса Космета Марти Ахтисари информисаће о припремама за почетак преговарачког процеса.

Решавање статуса Космета је за Русију "изузетно важно питање, не само са тачке гледишта принципа међународног права, већ и полазећи од практичних интереса постсовјетског простора", рекао је Путин.

Лавров је казао да ће руска страна заступати управо тај став, наводећи да су "током припреме састанка неки партнери покушали да у документ Контакт групе унесу тезу о томе да је Космет јединствен случај и да не прави преседан".

Путин је на то одговорио да о јединственом случају говоре "они који хоће да заобиђу опште принципе међународног права". "Тај јединствен случај смо последњих година видели у појединим регионима света. Чему води тај јединствен случај, сви добро знамо", казао је он.

Лавров је напоменуо да наступа важна етапа у решавању косметских питања и да ће се Русија у преговорима о будућем статусу руководити "неопходношћу налажења таквих решења која ће бити прихватљива и за албанске лидере и за Београд".

По речима шефа дипломатије, "то није лак задатак, пошто су косметски лидери отворено изјавили да им не одговара ништа осим независности". "То се разлика са раније прихваћеним одлукама Савета безбедности УН и ми треба да радимо на томе да међународна заједница подстакне стране на налажење узајамно прихватљивих решења", рекао је шеф руске дипломатије. (Бета)

Da li je Kosovo i Metohija unutra{we pitawe Rusije

KA@EM KOSOVO, MISLIM KAVKAZ

МОСКВА – Руски председник Владимир Путин упозорио је данас међународну заједницу да би евентуална независност Косова и Метохије могла да створи опасан преседан у другим деловима света, укључујући кавкаски регион. "Међународна заједница треба да примењује јединствене, универзалне принципе у решавању међуетничких проблема... Јер, ако, на пример, Косово може да постане независно, зашто не би могла и Абхазија или Јужна Осетија?", рекао је Путин.

Што се Косова и Метохије тиче, покрајине у којој албанска већина тражи независност и одвајање од Србије и Црне Горе, Русија полази од Резолуције Савета безбедности УН 1244, према којој је Косово и Метохија саставни део СЦГ, нагласио је руски председник. "Ми полазимо од претпоставке да одлуке Савета безбедности УН нису жслучајнеж и да не служе само жза украсж, већ да се усвајају зато да би биле поштоване", оценио је шеф руске државе.

Он је, истовремено, подсетио да у "једном делу Европе" – у Македонији – "албанска већина има пропорционалан број представника у структурама власти, укључујући полицију". "У Риги, главном граду Летоније, постоји руска мањина, која чини 60 одсто становништва. Зашто исти принципи не би били примењени и на њих?", упитао је Путин, објашњавајући зашто Русија инсистира на универзалности принципа за решавање међуетничких проблема. "У противном, принципи који немају универзалан карактер не могу никако бити веродостојни", закључио је руски председник. (Танјуг)

Predsednik Pu{in
President Putin

as independent and sovereign states, but precedents of this kind already exist in the international practice.

I am not now assessing these [precedents], but in order to act justly with considering interests of those people living in this or that territory we need commonly recognized, universal principles for solving these problems. This is exactly what I meant while speaking at the meeting with government yesterday," Vladimir Putin said.

On January 30 President Putin instructed Foreign Minister Sergey Lavrov to exert a policy of "universality" during talks over Kosovo's future status, which, as Putin said, can serve as a model for other conflicts.

SERBIA: BELGRADE CHEERED BY PUTIN'S KOSOVO REMARKS

Belgrade, February 1, 2006, ADN Kronos International (Italy) - Serbian press gave big play on Wednesday to Russian president Vladimir Putin's statement that the international community should apply the same criteria to all inter-ethnic disputes in the world. Putin said that allowing independence for Kosovo, a predominantly ethnic Albanian province of Serbia under United Nations control since 1999, could set a dangerous precedent for other countries. In a front page article, influential daily Politika carried his statements in Moscow Tuesday, under the headline "When I say Kosovo, I mean Caucasus". Other papers also carried Putin's statement in front pages.

"The international community should apply unique, universal principles in solving multi-ethnic problems," said Putin, referring to Kosovo province, where majority ethnic Albanians demand independence.

"If, for example, Kosovo can become independent, why couldn't Abkhazia or South Ossetia," said Putin, referring to the turbulent Caucasus region.

Serbian officials, who oppose Kosovo independence, interpreted Putin's pronouncement as a sign that he would oppose the partitioning of Serbia and stand for the preservation of its sovereignty over Kosovo. Russia is, with the United States, Great Britain, France, Germany and Italy, a member of a powerful Contact Group for Kosovo, which is expected to influence Kosovo's final status.

The talks on the future of Kosovo were set to begin in January, but have been postponed for the end of February because of the death of Kosovo president Ibrahim Rugova. "It is a good message for Serbs, and I hope that Putin's views will be respected by the entire international community," said a Kosovo Serb leader Dragisa Krstovic.

Sanda Raskovic Ivic, Serbian government coordinator for Kosovo, said that Putin has given a "signal and warning" to those in the international community who would like to treat Kosovo as an exception and grant it independence. "Such a quasi-solution would destroy international law and cause a chain reaction in many European and non-European countries, including the post-Soviet states."

But James Lyon, controversial director of Belgrade office of the [infamous] International Crisis Group, a non-governmental [sic] organization that deals with prevention of conflicts, said that Serbian interpretations of Putin's statement were wrong.

"Russia has more or less given up on Kosovo," Lyon told Belgrade radio B92.

He said it would be in Serbia's interest to give up Kosovo, just as it was in Russia's interest to give up some Caucasus republics, like Chechnya.

"Russia sees in Kosovo a sort of a precedent which it might use in the Caucasus and which would be in its interest," said Lyon.

ANALIZA VESTI

Кад је заказиван јучерашњи састанак Контакт групе, како тврде извори "Политике" из Вашингтона, западне земље намеравале су да га искористе и да "убеде" Русију да прихвати њихове позиције у преговарачком процесу. Шефови дипломатија Сједињених Америчких Држава, Руске Федерације, Велике Британије, Француске, Немачке и Италије, који су се у Лондону окупили првенствено због донаторске конференције за Авганистан, јучерашње поподне су провели разговарајући о Косову и Метохији, али су ствари и пре састанка кренуле нешто другачије од очекивања западних сила. Ситуација се променила пошто је руски председник Владимир Путин јавно рекао да решење за Косово не може бити преседан, како су наговештавали западни кругови, већ да треба да има "универзални карактер". Био је то начин који је Путин изабрао да Вашингтону пошаље поруку да се руски пристанак на западне планове око Космета не може узимати здраво за готово. Ако Запад инсистира на Москви, Лондону и Берлину, седиштима најутицајнијих чланица Контакт групе. Константин Затуљин, директор московског Института за Заједницу Независних Држава, у изјави за једну руску новинску агенцију, каже да се САД залажу за независност Косова и да је све припремљено за такво решење. "Међутим, на Западу нису спремни да схвате Путинов предлог о универзалној природи косовског модела. Тако да би, пре него што пристане да призна независности јужне српске покрајине, онда треба да размишља и о независности Нагорно Карабаха – јерменске области у Азербејџану – или, пре свих осталих случајева, о независности Русији блиске Трансдњестрије, која тражи одвајање од Молдавије. Ако те области добију независност, евентуално по угледу на Косово и Метохију, Русија би знатно проширила свој утицај на пост-совјетском простору. И то је оно што Запад, а пре свега САД, жели да избегне.

Пре Путинове поруке, како "Политика" сазнаје у Вашингтону, специјални изасланик генералног секретара УН за преговоре о статусу Марти Ахтисари пожалио се Кофију Анану на Русе, рекавши му да није задовољан њиховом кооперативношћу у односу на преговоре о статусу Косова. Ахтисари је препоручио да се на Москву изврши притисак у оквиру Контакт групе. У дипломатским круговима у Вашингтону се још прошле недеље причало да је из руске престонице пред јучерашњи састанак поручено да ће се Кремљ обратити јавности и нешто рећи о Косову и Американци су схватили да ће то бити рутинско саопштење. Њихово изненађење кад су видели да се ради о председнику Владимиру Путину није било мало. Ипак, у администрацији Џорџа Буша и даље верују да ће моћи да нађу заједнички језик с Кремљом и кажу да Руси не страхују да би евентуална независност Косова могла да се примени и на Чеченију. "Руси нам кажу да само желе да избегну да буду против Срба", објашњава наш извор стање на

релацији Вашингтон–Москва.

То стање могао би да поквари Марти Ахтисари, који је представницима једине светске суперсиле поручио да не намерава да се на положају специјалног изасланика задржи дуже од годину дана. Американци, с друге стране, желе да преговори почну "меко", да у разговорима о децентрализацији власти у покрајини српска страна однесе "победу", а да се тек потом, постепено, пређе на разговор о статусу. Бивши фински председник је на тај предлог одговорио кратко: "Не може. Ако тако будем радио, преговори ће се развући на две године и ништа нећемо урадити". У Вашингтону се сада плаше да би Ахтисари већ током разговора о децентрализацији могао да потегне питање статуса и тиме делегацију Београда испровоцира да напусти преговоре пре него што они и почну пуном паром.

Међутим, Путинова изјава била је поклон изненађења за Београд и сигурно је непријатно зазвучала Мартију Ахтисарију, јер његов план о брзим преговорима сада вероватно пада у воду. То је, такође, порука и српској и албанској страни је да се прави преговори неће водити у Ахтисаријевој канцеларији у Бечу, већ у Вашингтону. У случају давања независности Косову, Русија би ту одлуку морала да веже за Абхазију и Јужну Осетију у Грузији, Трансдњестрију и вероватно за Нагорно Карабах, што је председник и поменуо. А ако се заиста усвоји одлука о независности Косова, Русија треба да примени косовски сценарио на области конфликта на постсовјетској територији, без обзира да ли међународна заједница признаје универзални карактер тог сценарија с тачке гледишта међународног права", каже Затуљин и додаје: "Јасно је да ће, ако се Русија сложи да призна независност Косова, односи са Србијом бити погоршани на дужи рок. Ми ћемо у очима Срба бити изједначени са Западом. На нашем политичком руководству је да одлучи да ли смо спремни да платимо ту цену", закључио је Затуљин.

KOMPROMIS JEDINO RE[EW]E

Пред сам почетак преговора о статусу Косова и Метохије сви европски експерти за Балкан се слажу да би давањем независности Космету започела друга, стратешки испланирана, етапа везана за дестабилизацију ситуације у Македонији, југу Србије, Црној Гори и Грчкој. Крајњи циљ опште дестабилизације прилика у непосредном окружењу Косова и Метохије је стварање Велике Албаније.

Посебно треба истаћи да ће се у Македонији и на југу Србије реализовати стање, слично оном које је владало у Русији у току првог чеченског рата пред крај 1995. Антируска пропаганда реализована од стране најутицајнијих међународних фактора уз проамерички лоби на унутрашњем плану доводи до повлачења руских трупа. Међутим, негативно првог и позитивно искуство другог чеченског рата вођеног национално-демократском иде-

Uz analizu vesti

У последњих десетак дана из Русије долази нови приступ решењима неразрешених проблема у балканским, односно земљама Југоисточне Европе.

Председник Путин је захтевао да се престане са политиком двоструких аршина – да постоје државе миљенице и оне које то нису. Тако је и навео поражавајући пример – док за албанску мањину у Македонији важи принцип пропорционалног учешћа у власти, у Риги Руси, који су ту већина, чине 60% становништва, немају никаквих права. А Летонија без проблема бива примљена како у Европску заједницу, тако и у НАТО.

Захтев за универзалним и једнообразним приступом значи да се престане са политиком преседана, тако омиљеном код Англо-саксонаца и Американаца. Јер, зашто не би Русија подржала независност за Абхазију и Јужну Осетију у Грузији, Трансдњестрију и Нагорно Карабах, ако друга страна подржава Косово.

Али, постоји и нешто што руски председник није рекао, али се појављује као закономерност. То је коришћење верске компоненте за поткопавање држава са православном већином. Као пример, могу да послуже како Србија и Кипар, тако и сама Русија. У Турској се прети Васељенском патријарху и тражи избацивање Васељенске патријаршије из Турске. Католичке мањине се жале на своју угроженост, док у доминантно като-личким срединама некаатолици су изложени прозелитизму.

У стварању својих ослонаца на југоистоку Европе, дакле, САД не бира партнере – важно је да подржавају глобални амерички приступ. Како православни имају замерке таквој концепцији, доживљавају да им се руше гробља и споменици, спаљују и уништавају цркве и манастири, затире историју и историјски спомен на њихово постојање.

Најужније је да Европа, она која себе сматра Западом, немоћно све то прихвата. Као да се спрема да прихвати улогу Грчке у Римској империји, данас америчкој. Не мари што јој нестају темељи на којима су она и њена цивилизација почивали.

ологијом у борби против оружаног сепаратизма и показана спремност да се пружи отпор комадању руске територије може бити од посебне користи Србији.

Анализа садржаја свих важнијих догађаја указује на то да Београд у таквој ситуацији може да рачуна искључиво на своје снаге и традиционалне савезнике, будући да САД не крију своје симпатије према косовским Албанцима. На другој страни Европа очигледно није спремна да се ефикасно успроти сепаратистичким балканским сукобима које није спречила ни приликом распада социјалистичке Југославије.

Русија, Кина, Индија и још неке земље доследно се залажу да одлука о статусу Космета буде базирана на ставовима изложеним у Резолуцији 1244 Савета безбедности Уједињених нација. Само Резолуција 1244 дозвољава да се реализује легитиман излаз из постојеће компликоване ситуације – за разлику од козметике преговорима прикриваних покушаја Ахтисарија да принуди Србију да пристане на отуђење својих историјских територија. Међутим, већ су се појавиле тезе да је Резолуција 1244 превазиђена и да ће статус Космета бити заснован на новој резолуцији.

Ову тезу изнео је Серен Јесен-Петрсен, шеф УНМИКА образлажући то речима: "Све што Резолуција 1244 говори у том погледу, јесте да даје овлашћења специјалном изасланику да олакша процес који ће довести до коначног решења. Наиме, будући статус Косова неће бити заснован на Резолуцији 1244, већ на основу нове резолуције, која ће је заменити". Међутим, Петерсен пренебрегава чињеницу да Резолуција 1244 гарантовала Србији суверенитет над Косметом, а нова резолуција би очито тај суверенитет да изостави.

Принципијелно је рећи да је данашња ситуација на Космету директан резултат нелегитимне (без одобрења УН) војне акције САД и њених савезника против СР Југославије 1999. године. Због опонашања својих ментора, на исти начин се понаша нелегитимна косметска влада, која такође не поштује међународне правне норме јер се не обазире на захтеве Срба и других неалбанаца, као и ЕУ који траже пре свега испуњење стандарда. Међутим, привремена приштинска власт ослања се само на своје главне војне и економске спонзоре – НАТО и Вашингтон и већ себе види као владајућу политичку елиту у новој независној балканској држави.

Преговори око коначног статуса Косова и Метохије представљају изузетно важан друштвено-политички догађај. Због тога изазивају велику пажњу не само домаће, већ и светске јавности. Посебно значајну улогу и перјаницу преговора о мировном процесу има контраверзни Марти Ахтисари, специјални изасланик Организације Уједињених нација. Међутим, Ахтисари је политички аутсајдер коме не помаже ни презиме (сложеница од две речи "Ахто" и "саари") које на финском значе "краљ таласа" и "острво". Ако би требало да понашање човека одређује његово име онда би Ахтисари као члан Контакт групе био "острво" а као члан Билдерберг групе од 1994. представљао би "краља таласа".

PRISTRASNI POSREDNICI

Детаљна анализа Ахтисаријеве политичке делатности сведочи да је он човек, који је првенствено заинтересован за добијање бонуса за продужавање свог политичког века кроз учешће у "клизавим" ситуацијама међународног права. А овог тренутка не постоји "клизавија" тема, коју избегавају све мудре дипломате јер Космет представља кризно жариште у ком се укрштају прича о рашчлањавању суверене Србије и прича о стварању

екстремистичке моноетничке муслиманске државе. Ахтисари, који не поседује статус званичног европског политичара као и његов најближи сарадник Албер Роан, имају задатак да брзо скину косовско питање са дневног реда. Преговарачки посреднички тандем Ахтисари – Роан у суштини није ни заинтересован за ставове преговарача. Ако, којим случајем, "језерски двојац" реалну своје (туђе) планове онда ће сачувати "углед" специјалаца за решавање сумњивих питања у очима својих налогодаваца.

Ахтисари и Роан, које протежира Америка као "независне посреднике" својим понашањем не заслужују тај епитет. Њихова посредничка улога у преговорима о статусу Космета није њихов први ангажман Вашингтона за његову "нову глобалистичку политику" у муслиманском свету.

И поред тога што је Ахтисари рођен (23. јун 1937) у месту Виборг у покраји Карелији, некада седишту православних Финаца, која се налази данас у Русији он није наклоњен православљу.

Ахтисари је у Србији познат као контраверзни преговарач о окончању бомбардовања СРЈ од стране НАТО-а 1999. године. На основу овакве репутације Ахтисари ће за Београд бити пристрасан преговарач који ће навијати за Приштину. Ахтисари је већ обавио низ значајних задатака који су били неопходни да се настави политика мондијализма у Индонезији, а и учествовао је у креирању многих

балканских збивања. Можда мало наде улива чињеница да ће главни међународни посредник имати три заменика, по једног из САД, Европске уније и Русије.

Управо пред крај прошле године Ахтисарију је измакла Нобелова награда за мир за коју је био кандидован због "успешне" улоге у постизању мировног споразума у индонезанској провинцији Аће (август 2005.). Међутим, као резултат Ахтисаријевих активности на територији Индонезије формирана је самостална муслиманска енклава на чијем су челу екстремисти повезани са Ал каидом. Такође треба споменути и чињеницу да је верни Ахтисаријев сарадник Роан упутио септембра 2005. Аустријском министарству иностраних послова меморандум у којем се тврди да "Косово не може дуго да остане у саставу Србије".

Посебно чуди чињеница да Нобелов комитет који је под контролом Билдерберг групе није свом истакнутом члану помогао да добије ову престижну награду. Међутим, по свој прилици, Нобелов комитет је наговестио свој заокрет у идеолошком осматрању света, доделом Нобелове награде за књижевност Харолду Пинтеру јер најновији лауреат ове престижне награде припада групи најистакнутијих антимондијалиста. Пинтерова стратегија јавног и политички ангажованог деловања у борби за правду и истину могла би да постане својеврсна бакља водиља за нови талас национално-демократског препорода света и пламичак наде који нам показује да у предстојећим преговорима ипак нећемо бити сами.

Када су непосредни преговори у питању Београд демонстрира спремност на компромис јер је спреман да да Приштини одређене атрибуте суверенитета уз услов очувања територијалног интегритета и суверенитета Србије односно СЦГ. На другој страни на косовским Албанцима је да докажу спремност пружања свих права националним мањинама која се већ дужи низ година крше у сваком делу покрајине. У таквој ситуацији албанска политичка елита почела је да примећује како губи корак и иницијативу, а уз све већу нервозу показују да нису спремни на миран и разборит дијалог. Једино што је преостало приштинском руководству јесте "политика свршеног чина", коју покушавају да реализују провокацијама, притиском, атентатима, терором.

Domađi komentari

Став премијера Коштунице

"Решење балканске кризе треба тражити у идејама европских интеграција, односно у оквирима садашњих граница Србије и Црне Горе, уз очување територијалне целовитости и суверенитета државне заједнице и у изналажењу одговарајућег степена широке суштинске аутономије за Космет. Свако друго решење довешће до даље дестабилизације региона, уместо ка његовој европеизацији.

"Нема припајања Југа Србије Космету"

Контакт група је изричита да нема припајања и мењања граница, односно да нема никакве могућности да три општине буду припојене Космету без обзира какав ће бити његов статус. "Расим Љајић, министар за људска и мањинска права у Влади Србије

Александар Вучић, о преговорима Београда и Приштине

"Треба да им кажемо само једну ствар – да на силу могу да уреде све, али да у Србији неће наћи никога ко ће са тим да се сложи. Нама остаје да после тога прогласимо окупацију на делу своје територије и чекамо. Ако треба, сто година, док се не промени однос снага у свету.

Мирослав Ђорђевић, један од најпознатијих Срба у расејању

"Питање Космета за будућност и здравље српске државе и нације не може и не сме да се мери аршином новца. Нема новца који је већи од Космета. Држава и српски ратни богаташи могу и треба да уложе у своју будућност колико год је потребно. Има новца, нема воље и разумевања.

Циљ албанских властодржаца у покрајини је да "прогурају" пред очима међународне заједнице кварљиву идеју да би формалним објављивањем независности Косова, престали сви проблеми на западном Балкану. Креатори оваквог плана заборављају да се на Балкану никада једним потезом не могу решити сви проблеми. Балкан је простор где се не може применити теорија о "крају историје".

Посебно је ово значајно у условима када Вашингтон располаже полугама притиска којима присиљава косовске Албанце да им предају пуномоћје за решавање балканске кризе. Нажалост, и Европска унија, притиснута унутрашњом кризом, препушта главну улогу САД што у суштини дискредитује стару Европу и демонстрира њену слабост и неспособност да она сама решава озбиљна светска питања на својој територији. У исто време са стратешком акцијом слабљења ЕУ САД покушавају на све начине да ослабе утицај Русије на Балкану, јер је општепознато да је Москва један од најстаријих и најмоћнијих савезника Срба и Србије. Међутим, ако Космет реализује своју независност онда Москва с правом може поставити питање њеног присуства у Абхазији, Јужној Осетији и Предњестровљу, што би у целини добило нови званични оквир у регулисању статуса ових територија у контексту разматрања и других проблема.

BEZ RUGOVE TE@I PREGOVORI

Млада Европа (новопримљене чланице ЕУ са истока Европе) са постсовјетског простора желе да добије додатне бодове и укупан наградни бонус од старе Европе путем распламсавања противуречја и некоректних билатералних односа са Русијом.

У таквој ситуацији ментори новог светског поретка на сваки начин желе да ослабе преговарачку моћ Србије и њених преговарача, то је све приметније лансирањем све нејаснијих решења као што су: условна независност, превазилажење Резолуције 1244 УН, креативна независност и слично.

Смрт Ибрахима Ругове, председника Косова и лидера највеће партије међу косовским Албанцима, Демократског савеза, сасвим сигурно да ће закомпликовати укупну ситуацију везану за преговоре о статусу Космета. Најкомпликованија ситуација везана је за избор наследника који ће по свој прилици бити радикалнији од досадашњег лидера јужне покрајине. Од три јавно декларисана могућа кандидата (Фатмир Љимај, Ветон Сурои, Беджет Пацоли) који претендују да замене Ибрахима Ругову, најближи Ругови

по политичким уверењима је Ветон Сурои. Међутим, Сурои има највећу подршку међу најутицајнијим западним земљама, али нема потпуну и неподељену подршку у политичкој елити Приштине какву је имао Ругова. Највише опонената Сурои има у радикалним круговима повезаним са организованим криминалом.

Фатмир Љимај је човек Хашима Тачија и осведочени непријатељ Срба и сасвим сигурно да представља најрадикалнију опцију међу поменутиим кандидатима за лидера Космета.

Беџет Пацоли, албански бизнисмен са највише пара међу косоварима близак је, такође, Тачију, али је свестан за разлику од многих косовских политичара, да се без Србије Балкан никада не може довести у ред.

Најбоље решење које би требало да наметне међународна заједница било би да на чело Космета дође некомпромитован човек космополитских назора који више барата економијом и правом него политиком.

На крају треба рећи да смрт Ругове неће променити максималистичке захтеве Приштине и да је велика вероватноћа да се преговарачка позиција косовских Албанаца креће ка радикализацији и да се не смемо надати да ће преговори после смрти Ругове бити лакши.

На крају треба рећи да компромис о ком причају сви у Београду може да представља само оно решење које се креће од неког облика високе аутономије у оквиру граница Србије до условљене временске самосталности у оквиру СЦГ.

Vinki {uri} ñ IPRESS

KOSOVO I METOHIJA ñ PITAWA I ODGOVORI

Пред крај двадесетог века албанска популација на Косову и Метохији рапидним смањењем смртности и одржавањем високог нивоа наталитета и фертилитета остварује највишу биолошку репродукцију и најнижу смртност у Европи. Када узмемо у обзир садејство демографског чиниоца са политичким циљевима албанског сецесионистичког покрета и његовим настојањем да систематским притиском на исељавање Срба и Црногораца и осталих етничких и социјалних група које се супротстављају албанизацији оствари национални програм максималне хомогенизације (албанизације) и политички циљ сецесије, онда је логично, што је присилна хомогенизација (албанизација) Косово и Метохија достигла у најновије време апсолутно највиши степен у целокупној досадашњој етничкој и демографској историји ове покрајине.

У вези с том чињеницом отворено је и доведено до прага трезвеног одлучивања и стихијног понашање неколико питања која у садашњем критичном периоду транзиције државе и друштва Србије имају стратегијски карактер и која се билатерално (Срби – Албанци) и мултилатерално (у балканским и европским релацијама) не могу споразумно, компромисно, дугорочно и одрживо разрешити без активног ангажовања, арбитраже, гаранције и материјалне подршке међународне заједнице. И то не само због своје особите специфичне тежине, већ и због целокупног осталог неуралгичног потенцијала геополитичког односа у централном и западном Балкану. Са становишта актуелне демографске ситуације, поларизованог и диспропорционалног демографског развика и регионализоване етнографске структуре, намећу се се следећа питања суштинске природе:

ПРВО ПИТАЊЕ је да ли реално стање компактне албанизације око 70 одсто територије Косова и Метохије и око 90 одсто становништва ове покрајине представља иреверзибилну етнодемографску структуру, или постоје изгледи повратка на стање, односно међуетничке пропорције, са краја 50-тих и почетка 60-тих година?

Одговор на ово питање је да таквих изгледа објективно нема, и то из следећих разлога:

Бројчана диспропорција између Албанаца, на једној, и Срба и Црногораца, на другој страни је огромна; почетком 90-тих она је износила 1.596 072 : 214.555, односно 81,6 одсто : 11,0 одсто и

могла се до ратних догађања 1998/99. променити само у смислу даље преминације албанске етничке заједнице. Код ове релације не узимамо у обзир егзодус Срба и Црногораца 1999/2000, већ искључиво природну компоненту демографског раста. Како је она изгледала у окрњеној последњој декади ЦД века (1991– 1997), говоре следећи подаци, најпре за државу Србију у целини: укупан број живорођених у периоду 1990 – 1997. износи 1.062.620; од тога Срба 572. 795 (53,9 одсто), Албанци 332.973 (31,3 одсто); укупни број умрлих 812.467, од чега Срби 630.654 (77,6 одсто), Албанци 47.815 (5,9 одсто); природни прираштај, укупно 250.153, али код Срба наступа биолошка депопулација са – 57.859, док код Албанаца апсолутни природни прираштај износи 285.158!

Да погледамо још само природно кретање становништва 1997, у последњој години за коју можемо условно указати на диспропорцију природног кретања Срба и Албанаца. У тој години је витална статистика забележила у Републици Србији укупно 122.636 живорођених: Срба 67.241 (54,8 одсто), Албанаца 38.329 (31,3 одсто); умрлих укупно 106.692, од тога Срба 84.689 (79,4 одсто), Албанаца 6.086 (5,7 одсто) природни прираштај износи 15.944, али је он код Срба негативан – 17.448, а код Албанаца износи 32.243. На Косову и Метохији је регистровано укупно 42.920 живорођених, од тога Срба и Црногораца 3.944 (9,2 одсто), Албанаца 36.352 (84,7 одсто); број умрлих износи 8.624, од тога Срба и Црногораца 2.203 (25,5 одсто), Албанаца 5.607 (65,0 одсто); природни прираштај у тој граничној години износи укупно 34.296; Срби и Црногорци партиципирају са 1.741 (5,1 одсто), а Албанци са 30.745 (89,6 одсто); разлика од 1.810 отпада на остале националности, уствари на Муслимане, Роме и Турке.

Дакле, косовскометохијски Срби и Црногорци су тада били једина регионална српско-црногорска популација са позитивним природним прираштајем у држави Србији! Међутим, колико је год ова појава била охрабрујућа за биолошко одржање српског народа у Јужној покрајини, њен апсолутни и релативни ефекат није био довољан за одржање оног удела Срба и Црногораца у националној структури Покрајине с краја 80-тих и почетка 90-тих година, а да не и говоримо о повратку на стање од пре педесет година. Са егзодусом Срба и Црногораца 1999/2000. ова репродуктивна компонента је у највећој мери поништена, са малим изгледима обнављања и под најоптимистичнијом претпоставком о повратку прогнаних, исељених и избеглих лица.

ДРУГО ПИТАЊЕ образује са претходним функционалну целину и непосредно се тиче судбине лица избеглих и прогнаних са Косова и Метохије, којих је само у Централној Србији и Војводини за период јуни 1999. – април 2000. било 187.129 од тога је регистровано 141.396 Срба (75,6 одсто), 7.748 Црногораца (4,14 одсто), 4.265 Муслимана – углавном Горанаца (2,3 одсто), 19.551 Рома (10,45 одсто), 605 Египћана (0,3 одсто), 305 Албанаца (0,2 одсто); није се национално изјаснило 9.464 (5,2 одсто), осталих 3.613 (1,9 одсто). Приређивачи ове регистрације напомињу да "расељавање са Косова и Метохије јењава али се још одвија". Број прогнаних, избеглих и расељених лица је стога знатно већи од оног који је регистрован закључно са априлом 2000. и износи према неким проценама 250.000.

Њихов повратак у завичај је апсолутни императив мисије међународне заједнице, норма и тест елементарних људских

права. Тај императив подразумева и захтева не само принципипелну сагласност и консензус релевантних интересних страна, већ и конкретни програм реализације са изгледима да буде остварен за што краће време. Не само у принципу и програмски, већ и на делу, он представља стратегијску компоненту државне и националне политике Србије у њеном косовскометохијском историјском, етничком и културном простору, а у културно-цивилизацијском, антрополошком, психолошком и моралном смислу чини предтекст идеје и циља српско-албанског историјског помирења чије је основе поставио Бранислав Крстић. Делатна реализација тог програма и циља је дугорочни процес који се састоји из појединачних случајева од којих сваки има посебну специфичну тежину на практичном, конкретном пољу. Повратак прогнаника и избеглица је једини делотворни пут ка остварењу српско-албанског помирења као јединственог историјског и цивилизацијског подухвата.

То је његов незаменљив услов, исто као што је повратнички процес у функцији нормализације политичких односа између

TRI STRUJE U KONTAKT GRUPI ZA KOSMET

ВАШИНГТОН – Потпредседник за питања спољне политике и одбране у вашингтонском институту КАТО Тед Карпентар изјавио је да не верује да ће се стандарди на Косову икада испунити и прецизирао да су то празна обећања да би се умирила савест западних политичара, преноси Фонет.

"Косовски Албанци су већ спровели етничко чишћење. Из те покрајине је протерано више од 240.000 Срба, а не верујем да ће преостали Срби остати на Косову дуже од пар година, ако та покрајина добије независност. Косово би у том случају постало потпуно хомогено друштво", рекао је Карпентер за Глас Америке. По њему, потврђивање става Контакт групе да нема повратка на ситуацију пре 1999. године, када је Косово било саставни део Србије, упркос чињеници да је СЦГ сада потпуно демократска земља, указује на једностран став неких чланица Контакт групе.

"Друга теза да нема поделе Косова иде директно у прилог Албанцима, који желе да контролишу целу покрајину, а не да је поделе. Такав став није фер према српском становништву у тој покрајини, нити према Србији", прецизирао је Карпентар.

Он је нагласио да у Контакт групи постоје три табора и да је у првом Русија која подржава Београд, на сасвим супротној позицији су САД и Велика Британија, које се залажу за независност Косова, "мада га зову условном независношћу и уствари желе да испуне аспирације косовских Албанаца".

Негде у средини су Француска, Немачка и Италија које нису сасвим спремне да прихвате преседан да једна етничка група насилним путем стекне своју независност и да је као такву призна међународна заједница, нагласио је он.

Београда и Приштине – како би се то у политичком жаргону рекло, али и на регионалном балканском и европском плану. Без те основне компоненте и подлоге, коју утемељују конкретни случајеви обнављања и нормализације личних, породичних и групних односа, проблем нормализације српско-албанских односа своди се искључиво на политичку сферу и разрешавање сукобљених политичких и економских интереса. Код тога треба нарочито имати на уму да су прошла она времена када су прогнани и одсељени замењивали читави таласи и струје досељеника различите демографске снаге, који су донеке критичне границе обнављали српску етничку компоненту и упоредо и sukcesивно остваривали албанску бројчану преминацију.

Осим прогнаних и расељених Срба и нешто Црногораца, на Косову и Метохији са те српске и црногорске стране скоро да нема ко други да се врати, осим неког малог броја раније одсељених који су сачували власништво над имањем у завичају, а у новој средини стекли одређени социјални и економски статус.

Мотиви њиховог долажења и контактирања са завичајем су ретко кад повратнички, те не треба гајити илузију о стварној могућности неког њиховог значајнијег повратка на Косово и у Метохију. Уосталом, овакву оцену потврђује веома слаб или скоро никакав повратнички покрет Срба и Црногораца исељених од 60-тих до 80-тих година, затим у време рада Југословенског програма за Косово (до почетка 90-тих), и надаље, у периоду преузимања власти од српске администрације која је извела бесмислену и нехуману акцију привременог насељавања 20.179 српских избеглица из Хрватске, Славоније, БиХ и Македоније, распоређујући их не само у местима и крајевима са значајнијим уделом Срба, већ и по свим осталим општинама Космета.

ТРЕЋЕ ПИТАЊЕ је по свом значају и консеквенцијама политичког, националног и територијалног, те у основи геополитичког карактера. Оно се у самом приступу може поставити на следећи начин: која је алтернатива закључцима и програмској концепцији садржаним у претходно постављеним питањима и одговорима? Будући да су она имплицитно и експлицитно релевантна државном интегритету Србије над целином њеног државног простора и да подразумевају неки специјални, особити и томе сличном облик политичке аутономије Космета

кантоналне – регионалне организације који мора узети у обзир етничке, функционалне, демографске и географске параметре, алтернатива таквом моделу и концепту значи поделу територије између државе Србије и друге, нове албанске државе, без обзира на степен њеног суверенитета.

И таква алтернатива има неколико опција, које дубоко дотичу не само српско–албанске, већ и балканске односе. Подела територије има своју рационалну страну у смислу дебалансирања Србије од одређене неминовне бриге о око два милиона својих албанских грађана, али она потенцира многа друга тешка питања која нема смисла ни набрајати, а да и не говоримо о судбоносној историјској последици одрицања Србије од исконске области свог историјског, етничког и културног простора. У крајњој инстанци, нема дилеме да ће одлучујућу реч имати светске и регионалне силе и да ће код усмеравања догађаја помно следити домете и остварења друштвене, економске и демократске транзиције државе Србије и њених суседа.

А дотле, Србији преостаје да активно суделује у том процесу, да иде у сусрет догађајима и изазовима, да поврати некадашњи углед поузданог партнера и да се према свом косовскометохијском историјском језгру, његовим српским и свим осталим житељима, односи брижно и цивилизовано. Упоредо с тим, и изнад свега, Србија се мора крајње озбиљно окренути урушеној демографској ситуацији у централној области свог државног и националног простора који се налази на прагу демографског суноврата. Без демографске ревитализације и друштвено–економског препорода, та Централна Србија објективно губи функцију средишта и стожера државног и националног интегритета, те и одржавања Космета у саставу свог историјског, политичког, етничког и културног простора.

PROF. DR MILOVAN V. RADOVANOVIĆ

Mapa Velike Albanije
Greater Albanian Map

KOSOVO I METOHIJA KAO OGLEDALO DIPLOMATIJE I DUHOVNOSTI

("Света столица и криза на Косову – The Holy See and Crisis in Kosovo", Света столица – Апостолска нунцијатура, Београд, 2003.)

Ретко када смо били у прилици да, из прве руке, имамо увид у документа и да нам бивају овако предочена иступања, саопштења, иницијативе, изјаве за штампу, из тако важног духовног и државног центра, а која се тичу ескалације сукоба на Косову и Метохији у периоду од почетка 1998. године, до краја јула 1999. године и кризе која још увек чека свој епилог или бар његов јаснији наговештај.

С обзиром да је "...реч о једном од најутицајнијих, али и најсамосвојнијих чинилаца у међународним односима и важном спољнополитичком саговорнику сваке државе, па и СРЈ, односно Србије и Црне Горе...", како се, између осталог, каже у значајки исказаном предговору из пера нашег амбасадора при Светој столици професора др. Дарка Танасковића, ово издање захтева пажљиво читање и ишчитавање ових докумената довољних да се стекне неопходна слика филигранта и изнијансираности ватиканске дипломатије, произашле из двојне верско–државне природе Свете столице. И у том смислу овакав увод издању на нашем језику је драгоцено.

На самом почетку, после краћег историјског прегледа Космета у двадесетом веку са прецизнијим освртом на поменути период обухваћен овом књигом, издвојени су битнији иступи Папе Јована Павла Другог у вези са збивањима на Космету, а затим и најважнијих ватиканских званичника: државног секретара кардинала Анђела Содана, затим министра иностраних послова, надбискупа Жан–Луја Торана и његовог првог сарадника, монсињора Целестина Миљора.

Књига се завршава иступањима монсињора Марија Зенариа у ОЕБС–у као и приказом наступа Свете столице на састанку Радне групе за хуманитарна питања Високог комесара УН–а за избеглице да би се последњим, готово у континуитету датим саопштењима за штампу, заокружила слика приказа и пресека активности ватиканске дипломатије у вези са косметским проблемом који је, из перспективе европских интеграција и будуће уједињене Европе, такође и европски проблем који повезује и обавезује како оне који помажу, тако и оне којима је помоћ неопходна.

Очигледно да Космет својом, условно речено двојном природом, духовном и овоземаљском као и проблемима који произилазе из такве природе, захтева методолошку комплексну дипломатију, комплементарну тој двојној природи Неба и Земље – дипломатију каква је несумњиво, ватиканска.

Чини се да ту понајвише налази оправдање и потврду етимолошко значење и саме речи д и п л о м а т и ј а – видети двоструко боље. А тога је изгледа био свестан и наш први, између осталог, дипломата и просветитељ Свети Сава, када је, како бележе његови биографи, два пута слао јеромонаха Методија у Рим папи, да пренесе поруку и преда икону – дакле службено. За јеванђелску службу је увек време јер је и она свевремена, а самим тим и савремена. Последња порука Папе Јована Павла Другог која је прочитана на Тргу Светог Петра у Риму: "Љубав мења срца и пружа мир", као и једна од првих изјава Папе Бенедикта XVI да не жели популарност, већ да га интересује истина и њој да служи, у духу су јеванђелске реченице: "Истина ће вас избавити" (Јеванђеље по Јовану 8,31.).

Тада и омиљена метафора папе Јована Павла Другог о двама плућним крилима Европе, православном и католичком, иначе мисао руског песника Вјачеслава Иванова, добија на делатности.

Али хармоничност респираторних функција у многоме зависи од усклађености инспиријума и експиријума. Аспирација и емболија у било ком делу плућа, могу бити фаталне по читав организам, дакле и европски.

И док се Европа интегрише и институционално конституише, треба имати на уму да ће модел и образац који буде примењен у случају косметске кризе бити пример и принцип који ће се примењивати и на која ће се позивати и други, приликом решавања сличних проблема у свету, који већ постоје, као и оних чија се ескалација потенцијално назире.

Sve{Iana S{ankovi}